PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM 2025.-2029.

OPĆINA GROŽNJAN - GRISIGNANA

IZRAĐIVAČ:
Turistička zajednica Općine Grožnjan
Ente per il turismo del Comune di Grisignana

Grožnjan
Grisignana
SVAKI TRENUTAK JE UMJETNOST
OGNI ISTANTE È ARTE

Umberta Gorjana 3
52429 Grožnjan – Grisignana
Tel. +385 (0) 52 776 067
E-mail: tz@groznjan-grisignana.hr

Grožnjan, studeni 2024. godine

Sadržaj

1. UVOD 5
2. ANALIZA STANJA 6
2.1. Profil Općine Grožnjan – Grisignana 6
2.1.1. Geografski položaj 6
2.1.2. Demografska slika 7
2.2. Turistički proizvodi i usluge 8
2.2.1. Smještaj 8
2.2.2. Ugostiteljstvo 11
2.2.3. Turističke atrakcije 12
Prirodni resursi 12
Kulturno-povijesna baština 13
2.2.4. Događaji i manifestacije 14
2.2.5. Turističke usluge 15
2.3. Resursna osnova 16
2.3.1. Kultura i baština 16
2.3.2. Priroda i okoliš 16
2.4. Javna turistička infrastruktura 17
2.5. Komunalna infrastruktura 18
2.5.1. Energetska infrastruktura 18
2.5.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta 19
2.5.3. Vodoopskrba i odvodnja 19
2.5.4. Gospodarenje otpadom 19
2.6. Prometna infrastruktura 19
2.7. Analiza stanja digitalizacije 20
2.7.1. Infrastruktura digitalne tehnologije 20
2.7.2. Sigurnost i privatnost 20
2.8. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama 21
2.9. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji (javne usluge i servisi) 21
2.10. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala 22
2.11. Analiza komunikacijskih aktivnosti 22
2.12. Analiza konkurencije 23

2.13. Izvješće o provedenoj analizi stanja 24
3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA 26
4. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE 29
4.1. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti 29
4.1.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom 29
4.1.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom 31
4.1.3. Pristupačnost destinacije 32
4.1.4. Sigurnost destinacije 33
4.2. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti 34
4.2.1. Upravljanje vodnim resursima 34
4.2.2. Gospodarenje otpadom 35
4.2.3. Zaštita bioraznolikosti 37
4.2.4. Održivo upravljanje energijom 38
4.2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama 39
4.3. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti 40
4.3.1. Turistički promet 40
4.3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu 41
4.4. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti destinacije i organizaciju turizma 43
4.4.1. Turistička infrastruktura 43
4.4.2. Održivo upravljanje destinacijom 45
4.4.3. Održivo upravljanje prostorom 46
5. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA 47
5.1. SWOT analiza 47
5.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma 50
5.2.1. Analiza tržišta 50
5.2.2. Analiza ciljnih tržišta 51
5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta 54
5.4. Ciljevi razvoja turizma Općine Grožnjan - Grisignana 55
5.4.1. Unapređenje i diverzifikacija postojeće turističke ponude 55

5.4.2. Prepoznatljivost na tržištu 56
5.4.3. Razvoj turističke infrastrukture 57
5.4.4. Održivi turistički razvoj 57
5.4.5. Marketinška koncepcija 58
5.5. Mjere i aktivnosti 59
6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA 61
6.1. Smjernice i preporuke za jedinicu lokalne samouprave 61
6.2. Smjernice i preporuke za turističku zajednicu 62
6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji 63
7. POPIS PROJEKATA 64
7.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti 64
7.2. Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije 80

1. UVOD

Pravna osnova za izradu i donošenje Plana upravljanja destinacijom (u daljnjem tekstu: Plan) proizlazi iz Zakona o turizmu („Narodne novine“ broj 156/23.). Plan predstavlja planski dokument za razvoj održive destinacije te se izrađuje za razdoblje od četiri godine.

Svrha je Planom odrediti smjer razvoja destinacije u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima s ciljem postizanja konkurentnosti, otpornosti i održivosti destinacije. Integrirano upravljanje destinacijom na temelju Plana je upravljanje svim elementima destinacije kroz procese vođenja, utjecaja i koordinacije koji pridonose razvoju turizma u smjeru održivosti pri čemu se uzimaju u obzir ekonomski, društveni, prostorni i ekološki utjecaji, priroda i okoliš, potrebe turista, lokalnog stanovništva i poduzetnika.

Plan se sastoji od analize stanja, popisa resursne osnove, obveznih pokazatelja održivosti na razini destinacije, razvojnog smjera s mjerama i aktivnostima potrebnim za njegovo ostvarenje, prijedloga smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije, popisa projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije i popisa projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije.

Plan se izrađuje u sljedećim fazama:

- pokretanje izrade Plana,
- izrada prijedloga Plana,
- javno savjetovanje o prijedlogu Plana,
- donošenje Odluke Turističkog vijeća Turističke zajednice Općine Grožnjan – Grisignana o upućivanju prijedloga Plana na usvajanje predstavničkom tijelu,
- usvajanje Plana od strane Općinskog vijeća Općine Grožnjan – Grisignana,
- objava Plana u službenom glasniku Općine Grožnjan – Grisignana i na mrežnim stranicama Turističke zajednice Općine Grožnjan – Grisignana,
- dostava popisa projekata Ministarstvu turizma i sporta.

2. ANALIZA STANJA

2.1. Profil Općine Grožnjan – Grisignana

Iako romanskog porijekla, Grožnjan je u pisanu povijest ušao kao kaštel (Castello) i u doba feudalizma prvi se put javlja u pisanim dokumentima 1102. godine. Od svog nastanka u feudalno doba, kaštel Grožnjan s pripadajućim teritorijem je bio pretežno usmjeren na poljoprivredu i stočarstvo, a dolaskom Venecije i na trgovinu drvom i ribarstvo.

Dolazak Venecije koja je vladala Grožnjanom od 1358. do svoje propasti 1797. godine ujedno je označio i kraj feudalizma za kaštel Grožnjan koji postaje općinom kojom upravlja gradski načelnik. Sve do 19. stoljeća grad je smatran primorskim mjestom, a za lokalnu privredu (ratarstvo, stočarstvo, obrtništvo) od velike je važnosti bila Luka Bastija na rijeci Mirni, koja je služila za odvoz poljoprivrednih proizvoda i drvne građe za venecijansko brodogradilište, te dovoz razne trgovačke robe. Tijekom 19. stoljeća razvija se robna proizvodnja i razmjena, čemu je pridonijela bolja prometna povezanost, kao npr. izgradnja istarske željeznice (Divača - Pula), i dovršenje Parenzane 1902. godine, uskotračne željeznice koja je prolazeći uz Grožnjan, Kostanjicu i Završje povezivala Trst i Poreč. Bilo je to doba procvata grada i njegove okolice, koju je tada nastanjivalo čak pet puta više stanovnika nego danas. Prvu polovinu 20. stoljeća obilježila su ratna zbivanja koja su se posljedično odrazila negativno na razvoj Grožnjanštine. Stvaranje nove jugoslavenske države nakon II. svjetskog rata rezultiralo je masovnim egzodusom stanovništva iz Grožnjanštine.

Moderna povijest općine obilježena je novim razvojnim trendovima, izraslim na povijesnoj baštini Grožnjana. Godina 1965. je posebno važna u povijesti razvoja jer tada u općinu dolaze likovni umjetnici iz Hrvatske i Slovenije, te kasnije i drugih republika bivše Jugoslavije, što je bio pozitivni razvojni poticaj posebice u smjeru umjetničko-kulturne tradicije i stjecanja reputacije Grožnjana kao «Grada umjetnika». Privremeno ili stalno doseljavanje doprinijelo je razvoju grada i u smislu gospodarstva, urbane obnove (uređenje napuštenih i ruševnih građevina, otvaranje atelijera, galerija i sl.), te oplemenjivanju sadržaja i stila života.

Godine 1969. Muzička omladina Hrvatske pokreće osnivanje Kulturnog centra Međunarodne federacije Muzičke omladine (današnji Međunarodni kulturni centar Hrvatske glazbene mladeži) u Grožnjanu, što je dalo gradu novi razvojni poticaj, jer je značilo daljnju urbanu obnovu i razvoj, te uvelike promijenilo značenje Grožnjana učinivši ga prepoznatljivim umjetničkim i kulturnim odredištem svjetskih razmjera.

S novim kretanjima, grad se postepeno infrastrukturno razvio i povećao broj stanovnika. Na institucionalnom nivou, Grožnjan je stekao status općine 1993. godine, dobio je svoju Turističku zajednicu, nove inicijative i sadržaj. Grožnjan na taj način postaje privlačno mjesto za mnoge pojedince i organizacije kulturnog profila.

2.1.1. Geografski položaj

Reljefnu strukturu Istre čine valoviti ravnjak koji se prostire na području između Buja, Pazina i Medulina te se još naziva i crvena Istra s obzirom na specifičnosti zemlje crvenice. Granični

prostor prema Kvarneru najviši je dio Istre te ga čini planina Učka. Zbog pretežno vapnenačkih stijena, ovaj dio Istre naziva se još i bijela Istra.

U središnjem dijelu Istarskog poluotoka gdje se nalazi i Općina Grožnjan - Grisignana, prevladavaju naslage gline te se ovaj dio naziva još i siva Istra dok se prije, uslijed bujne vegetacije, nazivao još i zelena Istra. Siva Istra proteže se dijagonalno na jugoistoku od Plomina pa sve do sjeverozapadnog Kopra u susjednoj Sloveniji.

Klima srednje i sjeverne Istre prelazi u umjerenu kontinentalnu iako se najviši predjeli sjeveroistoka Istre približavaju klimatskim karakteristikama gorskih podneblja. Ovaj tip klime karakteriziraju blage zime što je posljedica morskog utjecaja te nešto više oborina ljeti zbog češćih lokalnih pljuskova. Najtopliji mjesec je srpanj s prosjekom temperature od 22,9°C, dok je najhladniji siječanj s tek 3,4°C.

Grožnjan pripada mikro regionalnoj cjelini Bujština čiji geografsko-povijesni naziv proizlazi iz Buja koje se nalaze u središtu Bujštine, na raskrižju cestovnih pravaca. Ova regija je podijeljena na 6 upravnih jedinica: gradovi Buje, Umag i Novigrad te općine Brtonigla, Grožnjan i Oprtalj koji zajedno imaju 23.956 stanovnika što čini 12,3% ukupnog stanovništva Istre.

Cijela Općina zauzima površinu od 66 km². Grožnjan je smješten iznad doline rijeke Mirne na brežuljku nadmorske visine od 228 metara, svega 15 km od mora. Područje Grožnjana ekološki je sačuvano te bogato florom i faunom koja je pod zaštitom:

- u kategoriji posebnih rezervata: šumske vegetacije dijela Motovunske šume, te šuma bukve i pitomog kestena kod sela Vrnjak;
- u kategoriji značajnog krajobraza: dio sjevernih obronaka kanjona rijeke Mirne ispod Nove Vasi, dio flišnog dijela od Kaštela do Ćepića (Bujski kras), okoliš povijesne cjeline Grožnjan, okoliš povijesne cjeline Kostanjica i okoliš povijesne cjeline Završje;
- u kategoriji spomenika prirode: Martineška jama kod Filarije (geomorfološki spomenik prirode).

2.1.2. Demografska slika

Demografski trendovi važan su čimbenik gospodarskog razvoja i društva u cjelini. Udio radno sposobnog stanovništva, natalitet, mortalitet, broj djece, migracije i slično su faktori koji mogu značajno ograničiti, odnosno izrazito utjecati na socio-ekonomski život. Demografska slika Republike Hrvatske obilježena je negativnim kretanjima stanovništva. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, Republika Hrvatska imala je 3.871.833 stanovnika. U odnosu na popis iz 2011. godine, broj stanovnika smanjio se za 413.056 osoba ili 9,64%. Unatoč tome što se nastoji provoditi pronatalitetna populacijska politika, demografske projekcije Republike Hrvatske su izrazito nepovoljne, kako u smislu broja stanovnika, tako i u smislu starenja stanovništva, udjela radno aktivnog stanovništva i migracija.

Prema zadnjem popisu stanovništva Republike Hrvatske iz 2021. godine, u Istarskoj županiji živi 195.237 stanovnika. U odnosu na popis stanovništva iz 2011. godine, riječ je o smanjenju od 6,16% stanovnika.

Općinu Grožnjan - Grisignana čini 11 naselja: Antonci, Bijele zemlje, Grožnjan, Kostanjica, Kuberton, Makovci, Martinčići, Šterna, Vrnjak i Završje sa selima Baštići i Gržići.
Prema najnovijem popisu stanovništva iz 2021. godine u Općini živi 656 stanovnika, 80 stanovnika manje nego 2011. godine kada je na području Općine živjelo 736 stanovnika.

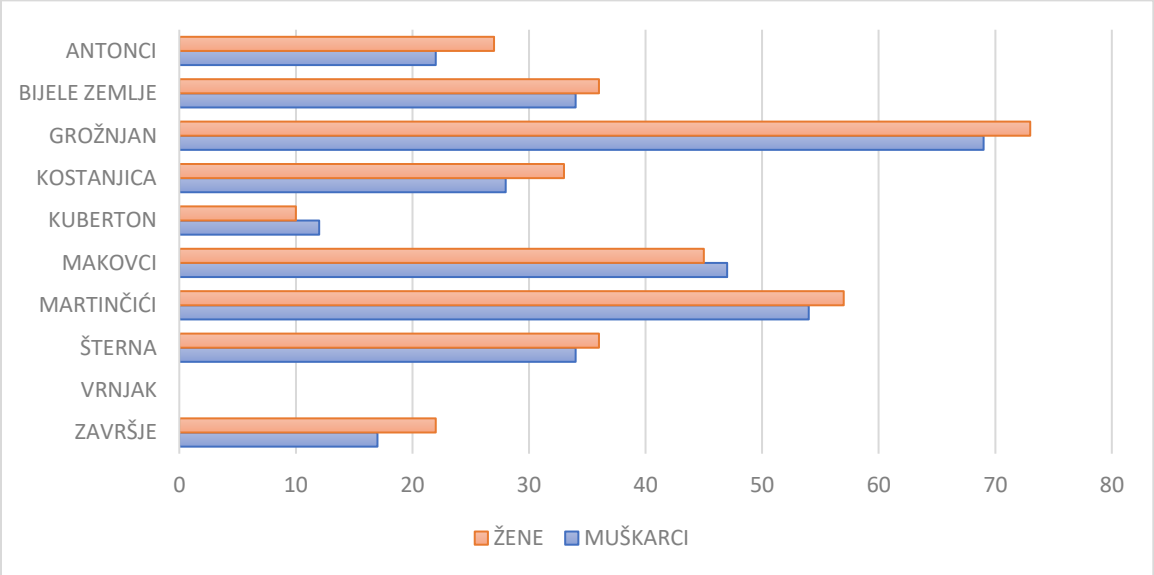

Graf _. Stanovništvo po naseljima Općine Grožnjan - Grisignana

Generalno razvojno opredjeljenje Općine je nastaviti razvoj u istom smjeru – kroz obnovu i obogaćenje kulturne baštine, njezinu adaptaciju suvremenim razvojnim potrebama turizma, kulture i ostalih gospodarskih djelatnosti. Umjetničko stvaralaštvo novih stanovnika i privređivanje dijela lokalnog autohtonog stanovništva na temelju poljoprivrede, agroturizma i drugih vrsti turizma, te zanatstva, male privrede i trgovine čini temelj razvojnih perspektiva moderne Grožnjanštine.

2.2. Turistički proizvodi i usluge

2.2.1. Smještaj

Prema podacima iz sustava eVisitor u listopadu 2024. godine na području Općine Grožnjan – Grisignana smještajnu uslugu čini 167 smještajnih objekata s ukupnim brojem smještajnih kapaciteta od 862 kreveta. Najviše je nekategoriziranih objekata, odnosno smještajnih jedinica koje se u prvom redu odnose na vikendice (42%), na drugom mjestu su objekti s 3 zvjezdice (30%) te 4 zvjezdice (22%). Visokokategoriziranih smještajnih jedinica na području Općine je svega 10 (6%).

Smještajnom ponudom Općine Grožnjan – Grisignana u komercijalne svrhe dominira ponuda privatnog smještaja. Čak 30% smještajnih jedinica na području Općine ima kategoriju 3 zvjezdice te obuhvaćaju kuće za odmor, apartmane i sobe dok u kategoriji 4 i 5 zvjezdica prevladavaju kuće za odmor. Na području Općine postoji jedan pansion, ali ne postoji kamping ponuda.

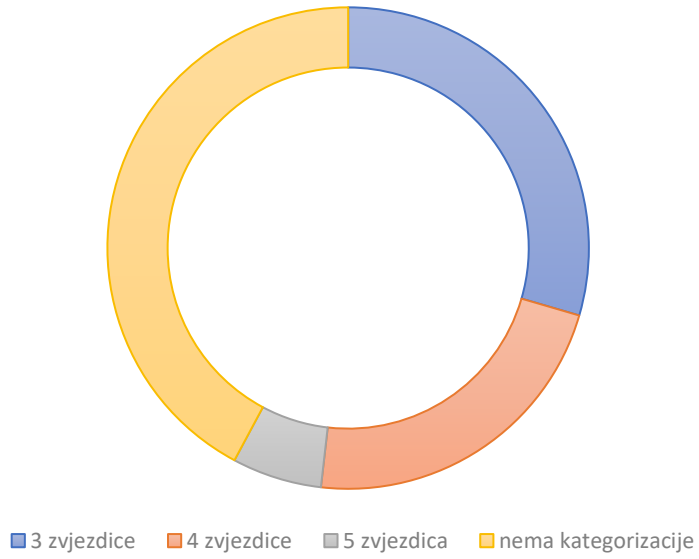

Graf _. Kategorija smještajnih objekata u Općini Grožnjan – Grisignana za 2024. godinu

Smještajna ponuda je pretežito locirana u naselju Grožnjan (334 kreveta) te okolnim naseljima: Makovci (79 kreveta), Martinčići (73 kreveta), Kostanjica (38 kreveta), Bijele Zemlje (28 kreveta), Šterna (20 kreveta), Završje (20 kreveta), Kuberton (16 kreveta) i Antonci (6 kreveta).

	Vrsta turista	Dolasci	Noćenja	Prosječno trajanje boravka(u danima)	Udio dolasci	Udio noćenja
2022.	Domaći	983	2.399	2,44	14,85 %	8,31 %
	Strani	5.635	26.487	4,70	85,15 %	91,69 %
	Ukupno:	**6.618**	**28.886**	**4,36**	**100 %**	**100 %**
2023.	Domaći	1.343	4.060	3,02	17,09 %	13,35 %
	Strani	6.516	26.360	4,05	82,91 %	86,65 %
	Ukupno:	**7.859**	**30.420**	**3,87**	**100**	**100**
2024.	Domaći					
	Strani					
	Ukupno:					

Tablica _. Kretanja turista na području Općine Grožnjan - Grisignana od 2022. do 2024. godine

Prema podacima Turističke zajednice Općine Grožnjan - Grisignana i sustava eVisitor može se zaključiti kako turistički promet ima tendenciju rasta iz godine u godinu, bilo da se radi o broju dolazaka turista ili ostvarenih noćenja.

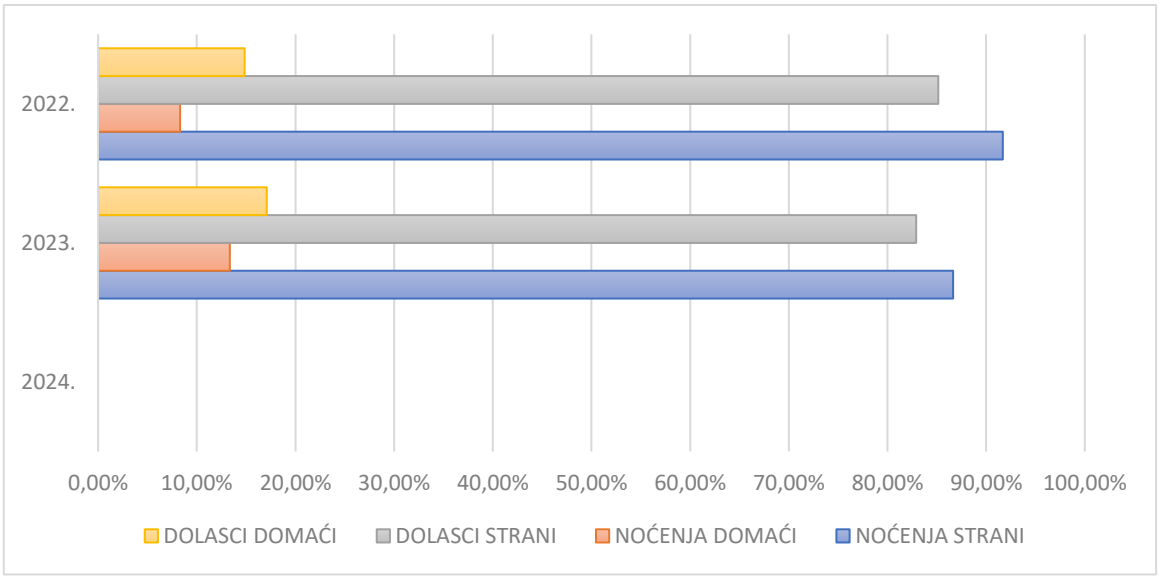

Graf _. Udio domaćih i stranih turista u turističkom prometu od 2022. do 2024.

U ukupnom turističkom prometu prednjače strani turisti s više od 80% udjela u dolascima i noćenjima. Domaći turisti iz godine u godinu povećavaju broj dolazaka u Grožnjan, a povećava se i njihov udio u noćenjima. Iz navedenog se može zaključiti kako domaći turisti imaju tendenciju kraćih no učestalijih boravaka u Grožnjanu.

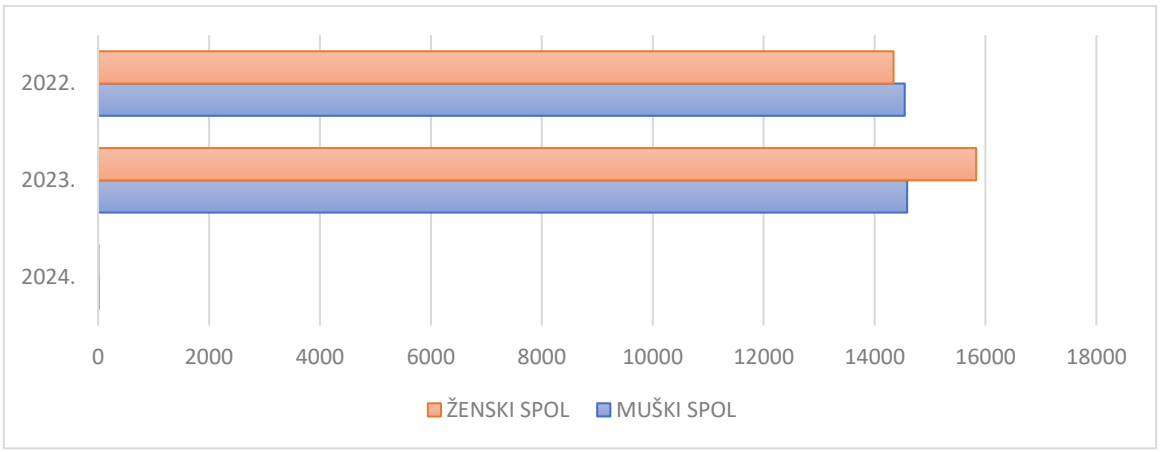

Graf _. Udio ostvarenih noćenja prema spolu od 2022. do 2024.

U udjelu ostvarenih noćenja prevladavaju žene. Najzastupljenija dobna skupina su turisti 45 – 54 godine, pripadnici tzv. *generacije X.* Radi se o ljudima koji su spremni potrošiti s obzirom na to da se po visini zarade nalaze u svojem najoptimalnijem razdoblju. Također, prihvaćaju nove medije i više od 90 % njih se koristi društvenim mrežama, ali to rade racionalno. Sljedeća najzastupljenija dobna skupina su turisti između 35 i 44 godina. Tzv. *milenijalci* su osobe digitalnog doba, skloni potrošnji, ali samo na stvari koje zaista žele. Otvoreni su prema različitim i novim kulturama, okusima i željni putovanja u inozemstvo. Većina njih na putovanje kreće s cijelom obitelji. Nakon *milenijalaca* slijede predstavnici *generacije Z* (25 – 34 godine) te *baby boomers* (55 – 64 godine).

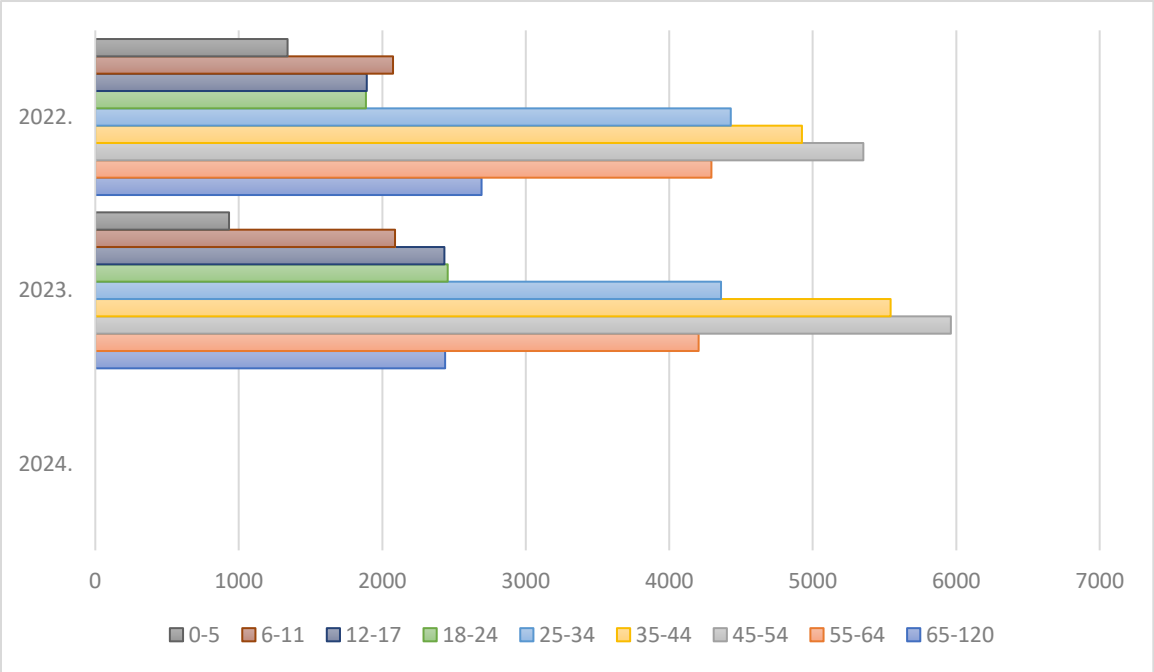

Graf _. Udio ostvarenih noćenja prema dobi od 2022. do 2024.

U ukupnom broju noćenja najmanje je turista dobnih skupina 0 – 11 godina. Zanimljiv je podatak da se iz godine u godinu povećava broj noćenja turista dobne skupine između 12 i 17 godina. Razlog tome leži u svake godine brojnijim programima i radionicama Međunarodnog kulturnog centra Hrvatske glazbene mladeži tokom ljeta, a koji aktivno djeluje u Grožnjanu od 2006. godine. Od samog osnutka (1969. godine), više od 23.000 mladih i njihovih mentora iz preko 90 zemalja sudjelovalo je u raznim kulturnim aktivnostima u Grožnjanu.

2.2.2. Ugostiteljstvo

Ugostiteljsku ponudu Općine Grožnjan – Grisignana čini desetak ugostiteljskih objekata koji predstavljaju raznolikost istarske kuhinje. Spoj je to mediteranskih i kontinentalnih okusa prilagođenih godišnjim dobima, a zaokružuju je vrhunska maslinova ulja i više sorti sjajnih vina.

Usluge hrane i pića pružaju 9 ugostiteljskih objekata koji se nalaze na području cijele Općine, a to su: Bistro - pizzeria aModoMio u Grožnjanu, Bistro Artegnana 1798 u Grožnjanu, Caffe bar Šterna u Šterni, Caffe bar Vero u Grožnjanu, Konoba Pintur u Grožnjanu, Konoba Ponte Porton u Ponte Portonu, Konoba Tre volti u Martinčićima, Restoran Mama Maria u Grožnjanu i Truba bar u Grožnjanu.

Agroturizmi svojom ponudom obuhvaćaju domaće proizvode u ambijentima starih tradicionalnih istarskih kuća no na području Općine agroturizam je slabo razvijen iako za to postoje dobri preduvjeti. Trenutno je aktivan agroturizam Monticello (Montižel) u Završju dok agroturizam Dešković u Kostanjici privremeno ne radi.

U naseljima Kostanjica i Završje vinari se tradicionalno bave vinogradarstvom dugi niz godina, a njihovoj prepoznatljivosti svjedoče brojna domaća i međunarodna priznanja. Radi se o sljedećim vinarima: Antonac, Dešković, Pincin, Zigante i Giancarlo Zigante.

Pored vinara ističu se i maslinari s autohtonom sortom naziva istarska bjelica, a koji uzgajaju masline na širem području Općine. To su: Kalcina, Antolović, Antonac, B10, Černac, Dešković, Pincin i Pucer.

Vođene degustacije sve su popularniji sadržaj ugostiteljske ponude. Na području Općine Grožnjan – Grisignana degustacije vina i maslinovog ulja u svojim podrumima i kušaonama nude Vina Dešković, Vina Zigante, B10 i Kalcina iz Kostanjice te Pucer iz Grožnjana.

2.2.3. Turističke atrakcije

Prirodni resursi

Unutrašnjost istarskog poluotoka poznata je po raznolikom krajoliku: iz dolina se uzdižu brojni brežuljci prekriveni listopadnim šumama. Radi se o reljefno otvorenom brežuljkastom području koje je sastavljeno od vapnenaca i pojasa fliša (lapor, pješčenjaci i gline). Područje je zbog svoje raznolikosti također izuzetno pogodno za poljoprivredni uzgoj tradicionalnih mediteranskih kultura, kao i za razvoj ruralnog i kulturnog turizma. Uslijed utjecaja mora prevladava mediteranska i submediteranska vegetacija.

Piski predstavljaju jedinstveni fenomen pješčanih dina kod naselja Šterna i danas je nezaobilazna atrakcija sjeverozapadne Istre, idealna za male i velike istraživače. Već i sam pogled na dine od lapora ostavlja bez daha, a penjanje s jedne uzvisine na drugu predstavlja čisti adrenalinski doživljaj, pogotovo za djecu.
Iako se u središnjem i sjevernom dijelu Istre može naići na dijelove krajolika oblikovane sitnozrnatom sedimentnom stijenom, Piski se jedini mogu pohvaliti jedinstvenom koncentracijom takvih oblika na većoj površini. Hodanje po istarskoj pustinji je kao hodanje egzotičnom ili izmišljenom zemljom. U njoj može neopaženo proći nekoliko sati, kao u dobrom pustolovnom romanu.

Par kilometara od naselja Šterna nalazi se ponor Butori. Taj jedinstveni ponor guta vodu Jugovskog potoka koja se prikuplja sa sliva površine 5,71 km², a duljina glavnog vodotoka iznosi 5,33 km. Jugovski potok preko slapa pada u vrtaču na kameni odron i stvara 10 m dugo i 6 m široko jezero. Iz jezera voda otječe između odronjenih stijena gdje ponire te silazi 215 m niže i nestaje u završnom sifonu. Na proplanku kraj ponora svake godine početkom kolovoza održava se međunarodni pjesnički susret Šumski pjesnici. Kad padne noć, pjesnici i publika sjede na travi i čitaju poeziju uz krijes do kojeg vodi puteljak osvijetljen lučicama i bakljama.

Kornarija je najpoznatija šuma sjeverozapadne Istre, a prostire se na površini od 160 ha uz selo Marušići nedaleko od Momjana. Posebno je omiljena među biciklistima jer njome prolazi nekoliko atraktivnih biciklističkih staza. Kornarija je kao i druge poznate šume u Istri za vrijeme mletačke vlasti bila cijenjena zbog kvalitetne hrastovine koja je služila za potrebe Arsenala u Veneciji. Nakon neuspjelog pošumljavanja listopadnim drvećem, sredinom 19. st. u njoj je posađen crni bor. Bila je to pionirska vrsta koju je uveo šumar Josip Koller.
Danas u Kornariji obitavaju šumske zajednice hrasta medunca i bijelog graba te hrasta medunca i crnog graba. Prisutni su i cer, pitomi kesten i obični bor, a crni borovi visoki su i do 30 m. Šumom danas gospodari Šumarija Buje.

Kulturno-povijesna baština

Kulturno-povijesnu baštinu Općine Grožnjan - Grisignana čini bogata socio-kulturna ostavština koja potječe od prapovijesti o čemu svjedoče pronađeni nalazi iz tog doba, a u svojim je različitim povijesnim oblicima uspješno ostala očuvana do danas. Mnoge građevine i zidine potječu iz vremena rimske vladavine, dok su kašteli i nove zidine sagrađeni uslijed novih doseljavanja te brojnih napada tijekom srednjeg vijeka.

Kulturno-povijesni spomenici danas služe u kulturno-zabavne svrhe i aktivnosti poput različitih koncerata klasične glazbe, jazz festivala, slikarskih i sličnih turističkih manifestacija. Od nepokretnih kulturnih dobara, najviše su sačuvane crkve, kapelice, stancije te dijelovi kaštela dok je srednjovjekovna urbana cjelina naselja Grožnjan ostala sačuvana u potpunosti do danas. Također, sačuvani su dijelovi srednjovjekovnog bedema te jedna od dviju gradskih vrata iz 15. - 16. stoljeća. U unutrašnjosti bedema nalazi se renesansna loža iz 1597. godine., iznad koje je bio venecijanski fontik za žitarice, a s vanjske strane crkva Sv. Kuzme i Damjana s lopicom iz 1554. čije je zidne slike oslikao Ivan Lovrenčić 1990. godine. Iz razdoblja baroka potječe i preuređena podestatova palača (1726.) te palača Spinotti Morteani. Središnja župna crkva Sv. Vida, Modesta i Krešencije sagrađena je 1600. godine, a temeljito je obnovljena 1770. godine.

Kulturno-povijesne cjeline čine naselja Grožnjan, Kostanjica te Završje sa svojim nepokretnim kulturnim spomenicima:

- Crkva Sv. Vida, Modesta i Krešencije, Grožnjan
  Smještena u samom centru Grožnjana iz ranog 14. stoljeća kad se i prvi put spominje, ova jednobrodna apsidalna crkva rekonstruirana je 1770. godine u baroknom stilu kad su joj dodane vertikalne zidne istake, odnosno četiri lezene koje služe za pojačavanje konstrukcije, istovremeno i kao ukras. Sredstva su bila osigurana oporukom postolskog pronotara u Poreču, Grožnjanca Ratissea. Do 1843. grožnjanska je crkva bila stolni kaptol. Do 19. stoljeća župna je crkva bila središte javnog života općine. U njoj se sastajao gradski savjet te se čuvali statut i školovala su se djeca. Iz 19.stoljeća datiraju Girardijeve orgulje koje se nalaze u sklopu crkve, zatim rezbarene korske klupe iz renesansnog doba, ulja na platnu, 5 mramornih oltara (posvećenih Milosrdnoj Djevici Mariji, Srcu Isusovom, Sv. Blažu, Sv. Sebastijanu, Sv. Roku te Sv. Valentinu, te Sv. Antonu Padovanskom, Sv. Antonu Opatu te Arhanđelu Mihaelu) i zvonik visok 36 metara iz 17. stoljeća. Crkva je izvorno posvećena Majci Božjoj, a kasnije Sv. Vidu, Modestu i Krešenciji.
- Gradska loža, Grožnjan
  Gradska loža datira iz 16. stoljeća, odnosno venecijanskog razdoblja. U prošlosti je ovdje zasjedao sud, a iznad se nalazio fontik, odnosno gradsko skladište namirnica u kojemu se danas nalazi Gradska galerija Fonticus.
- Kaštel, Grožnjan
  Kaštel su činile debele zidine čiji su ostaci ostali sačuvani do danas. S obzirom na brojne napade, grad je bio sa svih strana opasan zidinama te imao podizni most i dvoja vrata od kojih su jedna sačuvana – tzv. Velika vrata. U sklopu kaštela nalazi se i gradski toranj ukrašen grbovima raznih uglednika i rektora iz venecijanskog razdoblja. Također, od

značajnije je važnosti i zgrada kaštela u kojoj se nalazilo sjedište gradskih načelnika obnavljanja zadnji puta 2002.godine.

- Ostale crkve i kapelice, Grožnjan
  Crkva posvećena Sv. Kuzmi i Damjanu iz 1554. godine nalazi se izvan zidina na malom trgu. Unutrašnjost je oslikana freskama slikara Ivana Lovrenčića dok istočni vanjski zid nosi ploču sa zapisom: ''Dobrovoljnim radom i darovima vjernika iz okolice, sagrađena''. Ostale crkve na području Grožnjanštine (crkva Sv. Ivana, crkva Sv. Antona, crkva Sv. Florijana, crkva Sv. Nikole, crkva Sv. Andrije, crkva Sv. Petra, crkva Sv. Marije Žalosne, crkva Sv. Lovre, crkva Sv. Vida) uglavnom su zatvorene za posjetitelje te se liturgijski obredi održavaju za važnije datume tijekom godine.
  Kapelice (Poklonac na brdu Sv. Andrije, kapelice u Šterni, Kostanjici te kapelica Sv. Dioniza kod Završja) iziskuju renovaciju s obzirom na loše stanje u kojem se nalaze te uspostavljanje sustava održavanja istih.
- Kulturno-povijesna baština, Kostanjica
  Kostanjica se spominje 1102. godine u dokumentima u kojima istarski markiz Ulrich II. poklanja villu de Castan akvilejskoj crkvi. Mjesto je naseljeno od antičkih vremena čemu svjedoče očuvane grobnice i natpisi iz rimskog doba. Crkva Sv. Petra i Pavla u Kostanjici iznova je sagrađena 1500. godine s tri oltara od kojih je najveći od mramora s kipovima Sv. Petra i Pavla. Pred crkvom se nalazi venecijanski zvonik od pješčanika.
- Kulturno-povijesna baština, Završje
  Završje je nekoć bio gradić opasan dvostrukim zidinama te se kroz njih prolazilo kroz dvoja vrata. Nad vratima se mogu razaznati drevni bareljefi i grb obitelji Contarini. U središtu ovog mjestašca nalazi se crkva posvećena Blaženoj Djevici Mariji sv. Krunice i zvonik. Crkva je sagrađena s četiri oltara od kojih su dva očuvana u 16. stoljeću. Kaštel Završje sagrađen je u 11. stoljeću, a poznat kao palača plemenitih Contarinija u čijoj se unutrašnjosti nalazi kućica s natpisom ''Hosteria di Valentino Valle''. Prema dolini rijeke Mirne nalazi se crkvica Sv. Roka iz 1556. godine dok se sjeverno od župne crkve nalazi groblje s crkvicom Sv. Andrije. Danas se u Završju nalazi Arheološki muzej te Muzej narodnih glazbala koji su otvoreni za posjetitelje tokom turističke sezone.

2.2.4. Događaji i manifestacije

Događaji i manifestacije Općine Grožnjan - Grisignana povezani su s bogatom umjetničkom tradicijom u sklopu koje se danas nude brojni koncerti, izložbe, performansi i likovne radionice. Na području Grožnjana živi velik broj umjetnika čija se djela mogu pronaći u mnogobrojnim atelijerima i galerijama u svim ulicama. Godine 1965. Grožnjan je proglašen Gradom umjetnika te je u posljednjih 50 godina izrastao u međunarodno priznato mjesto susreta mladih te sjedište Međunarodnog kulturnog centra Hrvatske glazbene mladeži.
Međunarodni kulturni centar Hrvatske glazbene mladeži (MKC HGM) smješten je u Grožnjanu, a svojim širokim spektrom programske ponude raznolikih glazbenih i neglazbenih radionica i tečajeva mladima iz Hrvatske i svijeta pruža mogućnost kvalitetne nastave i usavršavanja. U okviru ciklusa pod nazivom Grožnjansko glazbeno ljeto održava se preko 50 koncerata te međunarodni festival jazza.

U gradiću sa svega 150-ak rezidenata djeluje preko 30 umjetničkih galerija, atelijera i studija, a neke od značajnijih kulturnih ustanova su Gradska galerija Fonticus koja je profilirana kao profesionalni izložbeni prostor čiji program promovira recentnu likovnu produkciju

domaćih i stranih autora, Heraldička zbirka čiji se stalni postav nalazi u prostoru Općine i Centar za dramsku umjetnost.

RAZDOBLJE	MANIFESTACIJA	LOKACIJA
Veljača	Proslava Sv. Blaža	Grožnjan
Veljača/ožujak	Maškare	Grožnjan, Šterna, Završje
Travanj	Proslava Sv. Frančeška	Završje
Lipanj	Obilježavanje Dana Općine Grožnjan – Grisignana i proslava Sv. Vida, Modesta i Krešencije	Grožnjan
Srpanj	Međunarodni jazz festival „Jazz is Back BP“	Grožnjan
Kolovoz	Proslava Sv. Marije Snježne	Šterna
	Šumski pjesnici	Šterna (Ponor Butori)
Rujan	Međunarodna slikarska manifestacija „Ex Tempore“	Grožnjan
Listopad	Međunarodna biciklistička utrka „SloEnduro Grozni“	Grožnjan
Prosinac	Božićni program	Grožnjan

Tablica _. Godišnje manifestacije na području Općine Grožnjan – Grisignana

Značajne kulturno-umjetničke manifestacije na području Grožnjana su i događanja u organizaciji Imaginarne filmske akademije te Glazbeno kulturno ljeto Hrvatske glazbene mladeži.

Imaginarna filmska akademija kao neprofitna udruga građana osnovana je 1995. godine s ciljem udruživanja, poticanja i organiziranja djelatnosti koje imaju za cilj okupljanje teatarskih, televizijskih i filmskih stručnjaka za razvoj dramske umjetnosti. U okviru akademije organiziraju se mnogobrojne predstave, radionice i tečajevi dramske umjetnosti.
Glazbeno kulturno ljeto HGM predstavlja kulturni program s raznim umjetničkim i glazbenim događanjima koji počinje u mjesecu lipnju te traje sve do sredine rujna. Program je umjetničkog karaktera – plesna kazališta, dramske kolonije i radionice, festival komorne glazbe, međunarodni jazz festival s najboljim svjetskim jazz glazbenicima, uz razne međunarodne ljetne škole raznih instrumenata koje vode svjetski glazbenici.

2.2.5. Turističke usluge

Turistička zajednica Općine Grožnjan - Grisignana djeluje po načelu destinacijskog menadžmenta, a osnovana je radi promicanja i razvoja turizma područja i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske usluge i usluge u turizmu ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom. Tijekom glavne sezone na adresi Trg Lođe otvoren je Turističko-informativni centar u kojem mnogobrojni posjetitelji mogu dobiti sve informacije o turističkoj ponudi destinacije, besplatne brošure na različitim jezicima, biciklističke i trail karte, plan grada, kartu regije ili odgovore na sva relevantna pitanja iz sfere turizma.

Na području Općine registrirane su neke turističke agencije koje nude usluge iznajmljivanja privatnog smještaja, ali dio posla provode i turističke agencije okolnih gradova. Zastupljena je i maloprodaja prehrambenih proizvoda i suvenira. Dio prodaje se odvija u prodavaonicama, a dio na tržnici s vanjske strane zidina, uz Gradska vrata.

2.3. Resursna osnova

2.3.1. Kultura i baština

Brojna naselja u unutrašnjosti Istre imaju bogatu povijesnu i kulturnu vrijednost te poseban značaj u pogledu očuvanja istarskog identiteta. Jedan od glavnih prioriteta lokalnih i županijskih vlasti usko je vezan za obnovu i revitalizaciju kulturne i povijesne baštine. Riječ je o bogatoj socio-kulturnoj ostavštini koja potiče još od prapovijesti, a u svojim je različitim povijesnim oblicima uspješno očuvana do danas.

Naselja Grožnjan, Kostanjica i Završje zaštićeni su kao kulturno-povijesne cjeline te su do danas uspjeli sačuvati svoju kulturno-povijesnu baštinu, usprkos brojnim napadima i smjenama vlasti. U nastavku se nalazi popis nepokretnih kulturnih dobara registriranih pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske:

- Kulturno-povijesna cjelina Grožnjana,
- Kulturno-povijesna urbanistička cjelina naselja Završje,
- Kulturno - povijesna cjelina naselja Kostanjica,
- Stancija Silić, Završje,
- Crkva sv. Jurja na groblju, Završje,
- Crkva sv. Prima i Felicijana, Završje,
- Poklonac na brdu sv. Andrije, Završje,
- Crkva BDM Žalosna, Vrnjak.

Povijesnu i kulturnu vrijednost također ima arheološko nalazište Sv. Križ kod Završja gdje su pronađene male kremene strelice i nedovršene sjekire te ulomak slomljenog sječiva od opsidijana iz mlađeg kamenog doba ili neolitika.

2.3.2. Priroda i okoliš

Općina Grožnjan - Grisignana obiluje prirodnim resursima i potencijalima. Grožnjan je ekološki sačuvano područje bogato raznovrsnom florom i faunom te prirodnim znamenitostima, pogodan za razvoj kulturnog i održivog turizma. Važnije prirodne cjeline ovog područja obuhvaćaju dolinu rijeke Mirne koja obiluje bogatom florom i faunom s više stotina ptica, brojnih vodozemaca, gmazova i sisavaca zaštićenih zakonom.

Zaštićena područja zauzimaju oko 9% ukupne površine Istarske županije, a Natura Histrica štiti 6% ukupne površine.

Područja zaštićena Zakonom o zaštiti prirode, a određena su Prostornim planom Istarske županije obuhvaćaju značajne krajobraze:

- Okoliš povijesne cjeline Grožnjana,
- Okoliš povijesne cjeline Kostanjica,
- Okoliš povijesne cjeline Završje.

U kategoriju posebnih rezervata ubraja se dio Motovunske šume te šumska vegetacija kod naselja Vrnjak. Također, na ovom se području nalazi i jedna od 10 najdubljih jama Istarske

županije – Martineška jama kod Filarije dubine od 231 m koja se ubraja u geomorfološki spomenik prirode.

Državne i županijske razine značaja utvrđene su za kultivirani agrarni krajolik područja Grožnjana i Završja, kultivirani agrarni krajolik s terasastim kulturama kanjona rijeke Mirne i Ponte Portona do Istarskih toplica, kultivirani krajolik humaka akropolskih naselja Grožnjan, Završje i Kostanjica.

2.4. Javna turistička infrastruktura

Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi („Narodne novine“ broj 136/21.) definiran je pojam javne turističke infrastrukture. To je turistička infrastruktura u javnom vlasništvu koja je dijelom ili cijele godine u funkciji turizma te je dostupna svima pod jednakim uvjetima sukladno njezinoj prirodi i namjeni. Dijeli se na primarnu i sekundarnu.

Primarna je ona infrastruktura koja izravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude, a na području Općine Grožnjan – Grisignana ona obuhvaća:

- označene biciklističke staze:
  - Srednjovjekovni gradići i vinske ceste Momjanštine,
  - Oprtalj i izvorni okusi istarskog sela,
  - Netaknuta priroda doline Mirne i grada vina – Brtonigla,
  - Staza momjanskog muškata,
  - Od izvora do izvora,
  - Tri istarska mušketira,
  - Staza istarskih brežuljaka,
  - Od galerija do skulptura,
- biciklistička ruta Parenzana,
- biciklistička ruta Izgubljena ovca Peroj – skup kružnih enduro staza,
- Kaštel Contarini u Završju,
- Kaštel u Grožnjanu,
- pješačka staza oko Grožnjana,
- šetnica u naselju Stanica,
- odmorište u naselju Stanica s uređenim vježbalištem na otvorenom,
- stanica za servis bicikala i brojilo biciklističkog prometa u naselju Stanica,
- vidikovac Belvedere u Grožnjanu,
- Vidikovac Peroj,
- Istarski planinarski put,
- TIC Grožnjan,
- Interpretacijski centar Pomorske Luke Bastia i Interpretacijski centar nematerijalne kulturne baštine glazbene prakse bajsa i violine u Istri u Završju,
- info ploče i turistička signalizacija na području cijele općine.

Sekundarna je ona infrastruktura koja ne utječe izravno na razvoj turizma i samo je dijelom godine ili samo sporednom funkcijom u službi turizma. Na području Općine Grožnjan – Grisignana ona obuhvaća:

- arheološka nalazišta: Sv. Križ kod Završja, prostor oko župne crkve Sv. Vida, Modesta i Krešencije do Kaštela u Grožnjanu,
- Martineška jama kod Filarije,
- špilja Vrnjak,
- javna parkirališta u Grožnjanu,
- javni sanitarni čvor u Grožnjanu,
- boćalište u Grožnjanu,
- boćalište u Šterni,
- nogometno igralište u Grožnjanu,
- nogometno igralište u Šterni,
- dječja igrališta u Grožnjanu, Šterni i Sv. Ivanu,
- rodna kuća Ottavia Štokovca.

2.5. Komunalna infrastruktura

Infrastrukturu Općine Grožnjan - Grisignana čini komunalna infrastruktura koja predstavlja preduvjet kvalitetnog funkcioniranja svih gospodarskih i društvenih aktivnosti na području Općine. U komunalnu infrastrukturu ubrajaju se ceste, javne površine, vodovod i kanalizacija, rasvjeta, telekomunikacije te energetska i druga infrastruktura koja doprinosi boljoj kvaliteti života i funkcioniranju gospodarskih djelatnosti Općine Grožnjan - Grisignana.

Prostornim planom određene su važne infrastrukturne jedinice na području Općine Grožnjan - Grisignana:

- Sportske građevine (golf igrališta „Vrnjak“ kod Vrnjaka),
- Željezničke građevine (turistička uskotračna pruga Parenzana),
- Cestovne građevine (brza cesta Buzet – Ponte Porton – Nova Vas – Novigrad),
- Poštanske i telekomunikacijske građevine (radijski koridor Učka – Umag),
- Vodne građevine (sustav odvodnje s poljoprivrednih površina – sustav Mirna).

Infrastrukturni koridori i građevine od županijske važnosti na području Općine su:

- Cestovne građevine (državna cesta Buje – Ponte Porton – Vižinada – Bederna – Sv. Lovreč – Bale – Vodnjan; županijske ceste Buje - Livade, Buje – Ponte Porton i Martinčići - Oprtalj),
- Građevine zračnog prometa (sportska zračna luka Ponte Porton).

2.5.1. Energetska infrastruktura

Koridori i građevine elektroopskrbnog sustava Općine Grožnjan - Grisignana prikazani su na kartografskom prikazu Prostornog plana. Nadzemni dalekovodi naponskog nivoa 110 kV i 35(20) kV (postojeći i planirani) koji prolaze područjem Općine su:

- DV 110 kV: TS Buje - TS Buzet (postojeći),
- DV 35(20) kV: TS Katoro - TS Buje - TS Pazin (postojeći),
- DV 35(20) kV: Od DV 35(20) kV (TS Katoro - TS Buje - TS Pazin) do TS Gradole (postojeći).

Prostornim planom se predviđa racionalno korištenje energije korištenjem dopunskih izvora ovisno o energetskim i gospodarskim potencijalima prostora Općine. Dopunski izvori energije su prirodno obnovljivi izvori energije, a prvenstveno sunca. U svojoj domeni i u skladu s financijskim mogućnostima Općina također provodi mjere energetske učinkovitosti sukladno Akcijskom planu energetski održivog razvoja.

2.5.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta

Na području Općine Grožnjan – Grisignana jedan je poštanski ured i nalazi se u Grožnjanu. Poštanski ured radi tijekom cijele godine, ali s različitim radnim vremenom. U glavnoj sezoni je otvoren od 12.30 do 15.30, a izvan sezone od 13.30 do 15.30.

Sve građevine na području Općine priključuju se na nepokretnu TK mrežu te opremaju telekomunikacijskom instalacijom kapaciteta i izvedbe prilagođene njihovoj veličini i namjeni. Postupno se provodi rekonstrukcija postojećih pristupnih TK mreža, najprije zamjena nadzemne kabelske mreže podzemnom, a potom na mjestima gdje postoji nedostatak kapaciteta polaganjem mreže podzemnih kabela (DTK).

2.5.3. Vodoopskrba i odvodnja

Veći dio Općine Grožnjan - Grisignana priključeno je na javnu vodoopskrbnu mrežu. Područje se u potpunosti opskrbljuje vodom iz sustava Sv. Ivan u blizini Buzeta putem Istarskog vodovoda d.o.o. Buzet, te je cijeli sustav vodoopskrbe postavljen na način da dugoročno zadovoljava potrebe opskrbe stanovništva i gospodarstva područja, uključujući povećan broj korisnika tijekom turističke sezone.

U naseljima Grožnjan i Završje postoji izgrađena mješovita kanalizacijska mreža kojoj je potrebna obnova, a u svim ostalim dijelovima općine odvodnja otpadnih voda vrši se u postojeće septičke jame. U planu je izgradnja kanalizacijske mreže naselja Kostanjica.

2.5.4. Gospodarenje otpadom

U Općini Grožnjan - Grisignana ne nalaze se građevine za gospodarenje otpadom niti odlagalište otpada. Sav otpad namijenjen odlaganju odvozi se na lokaciju ŽCGO Kaštijun koji se nalazi na području Grada Pule. Komunalnu djelatnost javne usluge prikupljanja MKO obavlja komunalna tvrtka 6. Maj d.o.o.

U Općini se provodi odvojeno prikupljanje otpada te se reciklabilni otpad prikuplja u zasebnim spremnicima po kućanstvima i zajedničkim spremnicima u većim naseljima (Grožnjan). Miješani komunalni otpad se u pravilu odvozi jednom tjedno, dok se reciklabilni otpad odvozi jednom mjesečno. U ljetnim mjesecima pojavljuje se potreba za češćim odvozom otpada.

2.6. Prometna infrastruktura

Geoprometni položaj sjeverne Istre određen je sustavom državnih cestovnih pravaca prema Rijeci – Puli – Sloveniji – Trstu, te sustavom županijskih i lokalnih cesta. Cestovni promet

Istarske županije znatno je ubrzala prometnica Istarski ipsilon duljine od 151 km koju čine autocesta A8 (Matulji - Kanfanar) te autocesta A9 (Kaštel - Pula). Istarski ipsilon sagrađen je sukladno Strategiji prostornog uređenja RH te Strategiji prometnog razvitka RH kao najsuvremeniji cestovno-prometni pravac u Istri kojemu je cilj prometno povezivanje istočnog i zapadnog prostora Istre. Ovim se prometnim rješenjem auto cestovna mreža Istre povezala s riječkim i koparsko-tršćanskim prometnim čvorom te se uključila u europsku mrežu autocesta.

S obzirom na to da je područje Općine Grožnjan - Grisignana neravnomjerno naseljeno, postojeća cestovna mreža je prilagođena postojećim potrebama. Osim državne razvrstane ceste koja povezuje Buzet i Novigrad te Buje i Vodnjan, Grožnjan je povezan županijskim razvrstanim cestama (dužine cca 20,7 km), lokalnim cestama dužine oko 23 km te ostalim nerazvrstanim cestama. Najveći problem prometnog sustava na području Općine su tehničke karakteristike lokalnih cesta, odnosno uski kolnici bez rješenja odvodnje uz visoke troškove održavanja.

Usluga javnog prijevoza nije dostupna u Općini Grožnjan – Grisignana. Najbliže autobusno stajalište nalazi se u Bujama no radi se o stajalištu za međugradski i međunarodni prijevoz.

Grožnjan, kao turistički najposjećenije naselje na području Općine, ima vrlo dobro uređene parkirališne zone s dovoljnim brojem parkirnih mjesta za automobile, kampere i autobuse. U razdoblju od 15. travnja do 15. listopada provodi se naplata parkiranja na svim parkiralištima. Jedini nedostatak trenutnog sustava naplate predstavljaju zastarjeli automati koji ne prihvaćaju plaćanje karticama.

2.7. Analiza stanja digitalizacije

2.7.1. Infrastruktura digitalne tehnologije

Besplatan pristup internetu na svim javnim površinama omogućen je u Grožnjanu, kao i na određenim punktovima u Kostanjici, Šterni i Završju.

Gotovo cijelo područje Općine je pokriveno 4G mobilnom mrežom, iako je dostupnost većih brzina ovisna o tipu mobilnog uređaja, tarifnom modelu, razini signala, te trenutnoj prometnoj opterećenosti mobilne mreže. U centru Grožnjana unutar građevina je nešto slabiji signal mobilne mreže, jer su stari zidovi debeli i ne propuštaju signal najbolje.

2.7.2. Sigurnost i privatnost

Svim pružateljima usluge smještaja dostavljene su višejezične obavijesti u vezi prikupljanja osobnih podataka radi evidentiranja turista u sustavu eVisitor. S obzirom da je člankom 5. stavkom 4. Pravilnika o načinu vođenja popisa turista te o obliku i sadržaju obrasca prijave turista turističkoj zajednici propisano da se podaci za prijavu i odjavu turista upisuju na temelju podataka iz osobne iskaznice, odnosno putne ili neke druge isprave o identitetu, turisti su upoznati s činjenicom da su dužni pružatelju usluge smještaja dati na uvid takvu ispravu te pružiti sve druge informacije koje su potrebne za upis podataka, a nisu sadržane u takvoj ispravi. Prikupljeni osobni podaci se sukladno članku 6. Pravilnika o načinu vođenja popisa

turista te o obliku i sadržaju obrasca prijave turista turističkoj zajednici pohranjuju na rok od 10 godina.

2.8. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama

Pristupačni turizam podrazumijeva prilagodbu turističkih proizvoda i usluga primjenom načela univerzalnosti i uključivosti na različite skupine turista: osobe s invaliditetom, starije i teže pokretne osobe, obitelji s malom djecom, osobe s posebnim zdravstvenim ili prehrambenim potrebama. Osobe s invaliditetom čine najmanje 15% ukupne svjetske populacije, odnosno 1,2 milijarde ljudi, a 30% ih redovito putuje. Takvi se turisti, ako su zadovoljni, vrlo često vraćaju na provjerena odredišta, u pravilu troše više zbog objektivnih okolnosti i gotovo uvijek putuju u pratnji barem jedne do dvije osobe. Često izbjegavaju velike gužve na vrhuncu sezone i time postaju još zanimljivija ciljana skupina.

Prilagođavanje infrastrukture, odnosno otklanjanje arhitektonskih barijera u prostoru, nije uvijek i svugdje moguće zbog specifičnosti povijesne arhitekture naselja Općine stoga je potrebno raditi na stjecanju osnovnih znanja o komunikaciji i usluživanju osoba s različitim vrstama invaliditeta.

U Grožnjanu su na svim javnim parkiralištima osigurana mjesta za osobe s invaliditetom, a i javni sanitarni čvor je njima prilagođen. Također, dobar primjer pristupačnog turizma je prilagodba mrežnih stranica Općine i Turističke zajednice slijepim i slabovidnim osobama i osobama s drugim ograničenjima.

2.9. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji (javne usluge i servisi)

Na području Općine djeluju dvije udruge talijanske nacionalne manjine - Grožnjan i Šterna, koje tijekom godine organiziraju razne društvene, kulturne i sportske aktivnosti. Također, na području Općine djeluju sljedeće sportske udruge:

- Boćarski klub Grožnjan,
- Brdsko biciklistički klub Grožnjan,
- Flow & Grow pilates studio,
- Nogometni klub "Grožnjan - Oprtalj".

Ostale udruge koje provode razne aktivnosti i programe za građane su:

- Akademija dramske umjetnosti,
- Hrvatska glazbena mladež,
- Lovačko društvo "Srnjak" Grožnjan,
- Društvo "Josip Broz Tito" Grožnjan - Oprtalj,
- Udruga antifašista Grožnjan i Oprtalj,
- Miramida centar - regionalne razmjene mirovnih iskustava.

Iako u Općini Grožnjan – Grisignana ne postoje aktivne školske ili predškolske ustanove, ne djeluje ispostava Istarskih domova zdravlja niti poslovnica banke svi su navedeni sadržaji lako

dostupni u susjednom gradu Buje. U Grožnjanu je samo jedna trgovina mješovitom robom, a uz poštanski ured u Grožnjanu se još nalaze dva bankomata.

Zbog nedostatka adekvatnog kadra turističke ambulante organiziraju se samo u većim gradovima Istre kao što su Poreč, Rovinj, Labin, Pula i Umag, u glavnim zgradama ispostava Istarskih domova zdravlja. Zdravstvene usluge turistima ljeti su dostupne i u privatnim turističkim ambulantama, a one najbliže Grožnjanu su u Umagu i Brtonigli.

2.10. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u razdoblju od siječnja do lipnja 2024. godine u Istarskoj županiji su poslodavci tražili ukupno 3.559 radnika. Najviše su traženi radnici u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima te djelatnostima umjetnosti, zabave i rekreacije. Uglavnom se traže konobari/konobarice, sobari/sobarice, čistači/čistačice, kuhari/kuharice te pomoćni kuhari/pomoćne kuharice.

U istom razdoblju u Istarskoj županiji je zaposleno 1.160 osoba s evidencije Zavoda. Radnici su se najčešće zapošljavali u djelatnostima pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane, trgovini na veliko i na malo, administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima te prerađivačkoj industriji i to uglavnom konobari/konobarice, kuhari/kuharice te pomoćni kuhari/pomoćne kuharice.

Za područje Općine Grožnjan – Grisignana su podaci zatraženi, ali nisu zaprimljeni do trenutka sastavljanja ovog Plana.

2.11. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Komunikacijski kanali uključuju: objave za medije, konferencije za medije, intervjue, letke, brošure, članke u tiskanim medijima, članke na portalima, objave na televiziji i radiju, društvene mreže, oglasnu ploču, plakate, newsletter, itd.

Možemo ih dijeliti na:

- Offline: časopisi, letci, pozicije za oglašavanje (plakati/oglasne ploče), grupe unutar neke tvrtke, sastanci, prezentacije, plakati, novine, TV i radio,
- Online: e-mail, newsletter, društvene mreže, web stranica, blog, portali, intranet, video poruke/edukacije/webinari.

Trenutno najučinkovitiji oblik komuniciranja je putem online kanala prvenstveno zbog globalnog dosega i širokog spektra korisnika te nižih troškova.
Grožnjan je kao destinacija predstavljena na službenoj web stranici Hrvatske turističke zajednice i Turističke zajednice Istarske županije, a nakon ulaska u Klaster SZ Istre ključni izvor informacija postala je središnja klasterska web stranica www.coloursofistria.com.

U svrhu povećanja broja posjetitelja Klaster također šalje newsletter. Ukupan broj pretplatnika u rujnu 2024. godine je bio 1.534. Na poslanim newsletterima zabilježen je najveći angažman kod najava događaja kada korisnici najčešće klikaju na gumb "See more" koji ih preusmjerava na web stranicu i podstranicu događaja.
Turistička zajednica Općine Grožnjan – Grisignana se pojavljuje na dvije društvene mreže – Instagram i Facebook. Instagram profil prati 3.288 osoba, dok Facebook stranica ima 1.224 pratitelja. Klaster se isto tako pojavljuje na dvije društvene mreže. Na Instagramu ima 19.935 pratitelja, a na Facebooku 110.327 pratitelja.

Uz aktivnosti na internetu, Turistička zajednica ne zanemaruje offline kanale komunikacije te je 2022. godine realiziran projekt brendiranja destinacije u sklopu kojeg je osmišljen novi logotip i slogan kao i nova brošura s planom Grožnjana i Općine.
I na razini Klastera je u 2024. godini pripremljena nova brošura o svim uključenim destinacijama uz koju je tiskana i knjižica s kalendarom događaja.

Događaji i manifestacije se promoviraju putem više kanala, ovisno o potrebi. Najčešće su to plakati, članci u časopisima ili novinama, radio spotovi ili posebne emisije te društvene mreže i web stranica.

2.12. Analiza konkurencije

S obzirom na diverzificiranost ponude Istarske županije, ključna obilježja konkurentnog turističkog sektora sagledavaju se kroz orijentiranost na potrebe kupaca, fleksibilnost, ponudu doživljaja uz ekološku osjetljivost. Destinacijski branding kao i primjena e-marketinga neophodni su za održavanje konkurentske pozicije na tržištu.

Općina Grožnjan - Grisignana promatrana je u odnosu na konkurentski krug turističkih destinacija: Kaštelir-Labinci, Motovun, Oprtalj te Vižinada. Svaka od navedenih turističkih destinacija izdvaja se po elementima prepoznatljivosti, bilo da se radi o manifestacijama ili tituli Grada umjetnika koja pripada Grožnjanu.

U nastavku je prikazana analiza dolazaka i noćenja turista u 2022. i 2023. godini.

	GROŽNJAN	KAŠTELIR-LABINCI	MOTOVUN	OPRTALJ	VIŽINADA
ITR	III.	III.	II.	II.	III.
Broj kreveta 2023.	826	2.444	781	1.038	1.243
Broj kreveta u kampu	0	0	36	0	0
Dolasci 2022.	6.618	11.331	23.902	11.085	7.190
Dolasci 2023.	7.858	11.522	24.929	8.810	7.855
Noćenja 2022.	28.886	101.440	57.560	44.912	56.716
Noćenja 2023.	30.413	100.357	54.529	37.260	60.889

Tablica _. Usporedba s konkurentskim turističkim destinacijama

Odabrane turističke destinacije sličnih su gospodarskih te lokacijskih obilježja. U tom krugu, Grožnjan je pozicionirana na začelje s obzirom na broj smještajnih kapaciteta u odnosu na druge destinacije. Usprkos tome, Grožnjan u promatranom razdoblju bilježi rast u broju

dolazaka i noćenja turista te je, uz Vižinadu, jedina destinacija koja u 2023. godini nije ostvarila pad broja noćenja koji je u destinacijama Motovun i Oprtalj osjetan.

2.13. Izvješće o provedenoj analizi stanja

Na području Općine Grožnjan – Grisignana smještajnu uslugu čini 862 kreveta, ali 42% ih je smješteno u nekategoriziranim objektima, odnosno vikendicama. Smještajna ponuda je pretežito locirana u naselju Grožnjan s 334 kreveta, no ne zaostaju niti okolna naselja gdje se iz godine u godinu otvaraju novi smještajni objekti koji mogu prihvatiti sve veći broj turista.

Turistički promet raste svake godine, a u ukupnom prometu prednjače strani turisti s više od 80% udjela u dolascima i noćenjima. Najzastupljenija dobna skupina su turisti između 45 i 54 godine, a najmanje je turista dobnih skupina 0 – 11 godina.

Ugostiteljsku ponudu Općine Grožnjan – Grisignana čini desetak ugostiteljskih objekata i dva agroturizma koji se nalaze na području cijele Općine. Maslinara ima na većem području Općine dok su vinari locirani u naseljima Kostanjica i Završje. Oni u svojim podrumima i kušaonama nude i vođene degustacije vina i maslinovog ulja.

Od turističkih atrakcija turistima su dobro poznati Piski, ponor Butori te šuma Kornarija kao i mnogobrojni kulturno-povijesni spomenici u Grožnjanu - Crkva Sv. Vida, Modesta i Krešencije, Gradska loža i Kaštel. Dio turista u destinaciju dolazi zbog događaja i manifestacija, prvenstveno oni međunarodnog karaktera: jazz festival „Jazz is Back BP“, slikarska manifestacija „Ex Tempore“ te biciklistička utrka „SloEnduro Grozni“. Za Grožnjan su još značajne kulturno-umjetničke manifestacije u organizaciji Imaginarne filmske akademije te Glazbeno kulturno ljeto Hrvatske glazbene mladeži.

Na području Općine registrirane su neke turističke agencije koje nude usluge iznajmljivanja privatnog smještaja, ali dio posla provode i turističke agencije okolnih gradova. Zastupljena je i maloprodaja prehrambenih proizvoda i suvenira u prodavaonicama i na tržnici. Tijekom glavne sezone otvoren je Turističko-informativni centar u Grožnjanu u kojem posjetitelji mogu dobiti sve informacije o turističkoj ponudi destinacije.

Prirodni i kulturni resursi koji trenutno nisu u funkciji turizma ali koji predstavljaju temelj za budući razvoj, atraktivnost i održivost destinacije su: naselja Grožnjan, Kostanjica i Završje koji su zaštićeni kao kulturno-povijesne cjeline, a čiji je okoliš zaštićen Zakonom o zaštiti prirode, Stancija Silić u Završju, Crkva sv. Jurja na groblju u Završju, Crkva sv. Prima i Felicijana i poklonac na brdu sv. Andrije u Završju te Crkva BDM Žalosne, Vrnjak. Nadalje, značajno je i arheološko nalazište Sv. Križ kod Završja, dio Motovunske šume te šumska vegetacija kod naselja Vrnjak i Martineška jama kod Filarije.

Općina Grožnjan – Grisignana je Turističkoj zajednici Općine Grožnjan – Grisignana ustupila na korištenju svu javnu turističku infrastrukturu koja obuhvaća biciklističke staze i rute, kaštele, pješačke staze i šetnice, odmorišta, vidikovce, TIC Grožnjan, Interpretacijski centar Pomorske Luke Bastia i Interpretacijski centar nematerijalne kulturne baštine glazbene prakse bajsa i violine u Istri u Završju, info ploče i turističku signalizaciju na području cijele općine. Od

sekundarne infrastrukture upravlja se arheološkim nalazištima, jamom i špiljom, javnim parkiralištima, sanitarnim čvorom te sportskim objektima.

U komunalnu infrastrukturu ubrajaju se ceste, javne površine, vodovod i kanalizacija, rasvjeta, telekomunikacije te energetska i druga infrastruktura koja doprinosi boljoj kvaliteti života i funkcioniranju gospodarskih djelatnosti Općine Grožnjan - Grisignana. S obzirom na to da je područje Općine neravnomjerno naseljeno, postojeća cestovna mreža je prilagođena postojećim potrebama. Najveći problem prometnog sustava na području Općine su tehničke karakteristike lokalnih cesta, odnosno uski kolnici bez rješenja odvodnje uz visoke troškove održavanja. Usluga javnog prijevoza nije dostupna u Općini, ali zato Grožnjan, kao turistički najposjećenije naselje, ima vrlo dobro uređene parkirališne zone. Jedini nedostatak trenutnog sustava naplate parkinga predstavljaju zastarjeli automati koji ne prihvaćaju plaćanje karticama.
Veći dio Općine Grožnjan - Grisignana priključeno je na javnu vodoopskrbnu mrežu. U naseljima Grožnjan i Završje postoji izgrađena mješovita kanalizacijska mreža kojoj je potrebna obnova, a u svim ostalim dijelovima općine odvodnja otpadnih voda vrši se u septičke jame.
U Općini se provodi odvojeno prikupljanje otpada te se reciklabilni otpad prikuplja u zasebnim spremnicima. Miješani komunalni otpad se u pravilu odvozi jednom tjedno, dok se reciklabilni otpad odvozi jednom mjesečno. U ljetnim mjesecima pojavljuje se potreba za češćim odvozom otpada.
Na području Općine Grožnjan – Grisignana jedan je poštanski ured koji radi tijekom cijele godine. Sve građevine na području Općine priključuju se na nepokretnu TK mrežu te opremaju telekomunikacijskom instalacijom kapaciteta i izvedbe prilagođene njihovoj veličini i namjeni.

Gotovo cijelo područje Općine je pokriveno 4G mobilnom mrežom, a besplatan pristup internetu na svim javnim površinama omogućen je u Grožnjanu, kao i na određenim punktovima u Kostanjici, Šterni i Završju. U centru Grožnjana unutar građevina je nešto slabiji signal mobilne mreže.

Prilagođavanje infrastrukture destinacije osobama s posebnim potrebama nije uvijek i svugdje moguće zbog specifičnosti povijesne arhitekture naselja Općine Grožnjan – Grisignana stoga je potrebno raditi na stjecanju osnovnih znanja o komunikaciji i usluživanju osoba s različitim vrstama invaliditeta. Primjer dobre prakse su osigurana parkirna mjesta za osobe s invaliditetom i prilagođeni javni sanitarni čvor. Također, dobar primjer je prilagodba mrežnih stranica slijepim i slabovidnim osobama i osobama s drugim ograničenjima.

Iako u Općini Grožnjan – Grisignana ne postoje aktivne školske ili predškolske ustanove, ne djeluje ispostava Istarskih domova zdravlja niti poslovnica banke svi su navedeni sadržaji lako dostupni u susjednom gradu Buje. U Grožnjanu je samo jedna trgovina mješovitom robom, poštanski ured i dva bankomata.

Trenutno najučinkovitiji oblik komuniciranja je putem online kanala prvenstveno zbog globalnog dosega i širokog spektra korisnika te nižih troškova. Grožnjan je kao destinacija predstavljen na službenoj web stranici Hrvatske turističke zajednice i Turističke zajednice Istarske županije te klasterskoj web stranici www.coloursofistria.com. Turistička zajednica Općine Grožnjan – Grisignana se pojavljuje na Instagramu i Facebooku, kao i Klaster. Klaster također šalje i newsletter.

Uz aktivnosti na internetu, ne zanemaruju se ni offline kanali komunikacije. Događaji i manifestacije se promoviraju putem plakata, članaka u časopisima ili novinama, putem radio spotova ili posebnih emisija.

3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

TURISTIČKI PROIZVOD	TRENUTNO STANJE	POTENCIJAL
SMJEŠTAJ	• zadovoljavajuća ponuda srednje kategoriziranih smještajnih jedinica • nedostatak visoko kategoriziranih smještajnih jedinica • nedostatak tematsko opredijeljenog smještaja	• ulaganje u podizanje kvalitete, raznovrsnosti i dostupnosti smještaja u domaćinstvima • tematsko opredjeljenje smještaja (za obitelji, za djecu, pet friendly,…) • poticanje bed&breakfast ponude • diversifikacija smještajnih kapaciteta (kamping turizam) • poticanje brownfield investiranja u smještajne kapacitete
UGOSTITELJSTVO	• raznolika ponuda • bogata ponuda lokalnih proizvoda • nedostatak adekvatne radne snage • kod većine rad ograničen na glavnu sezonu	• poticanje razvoja agroturizma • poticanje povezivanja ugostitelja i lokalnih proizvođača • organiziranje edukacijskih programa • organiziranje enogastronomskih događaja
TURISTIČKE ATRAKCIJE: PISKI	• autentično • izvorno • prirodno • popularno	• daljnje promoviranje • poticanje očuvanja • poticanje novih i održivih aktivnosti na lokalitetu
TURISTIČKE ATRAKCIJE: PONOR BUTORI	• nedirnuto • autentično • izvorno • prirodno • popularno	• daljnje promoviranje • poticanje očuvanja • poticanje novih i održivih sadržaja na lokalitetu
TURISTIČKE ATRAKCIJE:	• nedirnuto	• promoviranje

KORNARIJA	• autentično • izvorno • prirodno	• daljnje poticanje očuvanja
KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA: GROŽNJAN	• izvorna • dobro očuvana • atraktivna • poznata • nedovoljno turistički iskorištena	• daljnje promoviranje • uključivanje pojedinih objekata kulturne baštine u turističku ponudu radi generiranja prihoda • modernizacija turističke signalizacije
KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA: KOSTANJICA	• izvorna • dobro očuvana • nedovoljno poznata • nedovoljno turistički iskorištena	• promoviranje • uključivanje u turističku ponudu destinacije • ulaganje u podizanje turističke atraktivnosti
KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA: ZAVRŠJE	• autentična • atraktivna • nedovoljno sigurna • nedovoljno turistički iskorištena	• ulaganje u podizanje sigurnosti • promoviranje • uključivanje u turističku ponudu destinacije • ulaganje u podizanje turističke atraktivnosti
DOGAĐAJI LOKALNOG I REGIONALNOG ZNAČAJA	• izvorni • atraktivni	• uključivanje posjetitelja • osmišljavanje novih događaja
DOGAĐAJI MEĐUNARODNOG ZNAČAJA	• izvorni • poznati • popularni • dugogodišnji	• umrežavanje s drugim destinacijama
TURISTIČKE USLUGE	• vrlo posjećen TIC Grožnjan • mali broj turističkih agencija • nedovoljan angažman turističkih agencija	• poticanje pružanja kompletne turističke usluge
SAKRALNA BAŠTINA	• izvorna • dobro očuvana • nedovoljno poznata • nedovoljno turistički iskorištena • dijelom zaštićena od strane Ministarstva kulture i medija	• povezivanje u rutu vjerskog turizma • promoviranje sakralne baštine
PRIRODNA BAŠTINA	• izvorna • autentična	• poticanje istraživanja i valorizacije zbog razvoja

	• nedovoljno istražena	održivog turizma
JAVNA TURISTIČKA INFRASTRUKTURA	• raznovrsna • atraktivna • dijelom nedovoljno turistički iskorištena • dijelom zastarjela	• razvoj nove turističke infrastrukture kroz diversifikaciju • povezivanje više elemenata turističke infrastrukture radi stvaranja novih turističkih proizvoda • ulaganje u kvalitetu i održivost • generiranje novih motiva dolaska
KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	• dobra cestovna povezanost sa susjednim zemljama • dijelom preopterećena infrastruktura tijekom sezone • nejednako razvijena na području destinacije • loša kvaliteta cestovne mreže slabije naseljenih područja	• ulaganje u vizualno uređenje destinacije • infrastrukturna ulaganja koja će doprinijeti postizanju ciljeva povezanih s energetskom učinkovitošću • sanacija i razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja voda • poticanje korištenja obnovljivih izvora energije
DIGITALNE TEHNOLOGIJE	• zadovoljavajuće	• ulaganje u širenje internetske i mobilne mreže • poticanje digitalnog nomadstva • razvoj dostupnosti inovativnih tehnologija
PRISTUPAČNOST DESTINACIJE	• nedovoljna fizička pristupačnost atrakcija • manjak komunikacijske pristupačnosti	• ulaganje u prilagodbu dijela javne turističke infrastrukture • realizacija edukacija o društvenoj i kognitivnoj pristupačnosti
JAVNE USLUGE I SERVISI	• mnogobrojne udruge koje provode razne aktivnosti i programe • blizina javnih usluga i servisa za lokalno stanovništvo • nepostojanje turističke ambulante	• poticanje javno-privatnih suradnji radi pružanja medicinske skrbi tijekom sezone
LJUDSKI	• nedostatak adekvatne	• poticanje razmjena

POTENCIJALI	radne snage • sezonske oscilacije pri zapošljavanju	studenata i volontera kao budućeg stručnog kadra u destinaciji • realizacija edukacija o promociji, prodaji i podizanju kvalitete usluge s ciljem ostvarenja boljih prihoda
KOMUNIKACIJSKE AKTIVNOSTI	• razvijeni kanali komunikacije • u upotrebi svakodnevno • pozitivan učinak partnerstva u Klasteru na veliki broj komunikacijskih kanala	• unapređenje komunikacijskih aktivnosti prema tržištima

4. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

Pokazatelji održivosti pružaju strukturu i smjernice kako bi turističke destinacije mogle sustavno pratiti, ocjenjivati i poboljšavati svoje održivosti, što je ključno u eri kada su održivi pristupi postali ključni za dugoročni uspjeh turizma. Plan mora sadržavati obvezne pokazatelje održivosti destinacije, a može sadržavati i specifične pokazatelje održivosti destinacije, koji moraju biti utemeljeni na analizi stanja destinacije i povezani s razvojnim smjerom.

4.1. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

4.1.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo, ali i prostor te infrastrukturu. Valja uočiti postojanje razlike između ovog pokazatelja, koji se može smatrati objektivnim, u odnosu na različite pokazatelje dojma koji lokalno stanovništvo ima o turizma, koji

		se s druge strane mogu smatrati subjektivnim pokazateljima.
Metodologija izračuna pokazatelja	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika pokazatelj $= \frac{\text{ukupan broj noćenja turista u vršnom mjesecu}}{\text{broj dana u vršnom mjesecu x broj stalnih stanovnika u destinaciji / 100}}$ Pod pojmom »vršni mjesec« misli se na mjesec u kojem je ostvaren najveći broj noćenja.	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	

Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.
40,97			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.
	Podpokazatelji	– udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma
Metodologija izračuna pokazatelja	Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika. Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.	
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	

Početna vrijednost	2028.	2032.	2036.

Anketa će se provesti u 2024./2025. godini			

4.1.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena zadovoljstva turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja cjelokupnim boravkom u destinaciji na skali od 0 do 100. Procjena neto spremnosti na preporuku na skali od 0 do 100, posebno za turiste koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevne posjetitelje.
	Opis	Zadovoljni posjetitelji učinkovit su alat privlačenja novih gostiju te time i stvaranja novih radnih mjesta u destinaciji, a uz to često i dulje borave te generiraju veći prihod u odnosu na posjetitelje koji nisu zadovoljni svojim boravkom u destinaciji. Nadalje, praćenjem zadovoljstva posjetitelja mjere se i prate učinci aktivnosti na unapređenju turističkog proizvoda destinacije. Ne postoji jedinstveni standard za procjenu zadovoljstva kupaca. Zadovoljstvo je složeni pokazatelj koji se može mjeriti na različite načine, poput percepcije kvalitete, percepcije vrijednosti, i raskoraka između očekivanog i stvarnog iskustva. Primjenom različitih standarda mjerenja zadovoljstva (koji ujedno predstavljaju različite standarde na koje se kupci referiraju prilikom kupnje) i njihovim integriranjem u jedinstveni pokazatelj u skladu s validiranom metodologijom Američkog indeksa zadovoljstva klijenta (eng. American Customer Satisfaction Index – ACSI) postignut je sveobuhvatniji pristup mjerenju kvalitete cjelokupnog iskustva posjetitelja. Neto spremnost na preporuku smatra se jednim od glavnih standarda za vrednovanje iskustva korisnika proizvoda/usluga u različitim industrijama, a koristi se i za predviđanje lojalnosti kupaca. Zasniva se na pitanju o vjerojatnosti preporuke proizvoda/usluge rodbini, prijateljima i/ili kolegama. Preporuke rodbine i prijatelja (eng. word of mouth) ujedno su jedan od najvažnijih izvora informacija prilikom odabira destinacije putovanja, te u kombinaciji s pokazateljem o zadovoljstvu daje pravu sliku utiska

		same destinacije.
	Podpokazatelji	– Udio (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni boravkom u destinaciji – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u sezoni – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u predsezoni ili posezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u predsezoni ili posezoni
Metodologija izračuna pokazatelja	Vrijednost pokazatelja ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od: (i) vrijednosti indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom i (ii) neto spremnost na preporuku destinacije Vrijednosti pokazatelja mjere se pomoću varijabli/pitanja koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja, donesenih od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma.	
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	

Početna vrijednost	2029.	2033.	2037.
Anketa će se provesti u 2025. godini			

4.1.3. Pristupačnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom PD-1**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prikazuje udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji prepoznatim planom upravljanja
	Opis	Atrakcije kao razlog dolaska u destinaciju mogu biti iznimno raznolike i različite dostupnosti, stoga je svrha ovog pokazatelja uvid u mogućnosti obilaska atrakcija i lokaliteta od interesa osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja), pri čemu se pristupačnost očituje u fizičkoj pristupačnosti i pristupačnosti informacija i komunikacija.
	Podpokazatelji	– Udio atrakcija (lokaliteta) fizički pristupačnih osobama s invaliditetom, – Udio atrakcija (lokaliteta) informacijski i komunikacijski pristupačnih osobama s

		invaliditetom.
Metodologija izračuna pokazatelja	EA – broj svih evidentiranih atrakcija u destinaciji EAP – broj atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom $\text{Udio pristupačnih atrakcija} = \frac{EAP}{EA} \times 100$	
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	
Početna vrijednost (2023.)	2025.	2027.	2029.
27,59%			

4.1.4. Sigurnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.
	Opis	Sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje zdravstvena zaštita turističku ambulantu može organizirati jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, jedinica lokalne samouprave, turistička zajednica, druga pravna i fizička osoba koja obavlja ugostiteljsku djelatnost i/ili pruža usluge u turizmu, zdravstvena ustanova, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost ili privatni zdravstveni radnik, koji su dužni utvrditi i razdoblje rada turističke ambulante tijekom godine. Turistička ambulanta organizira se izvan mreže javne zdravstvene službe. Posebnim propisom o normativima i standardima za turističku ambulantu određeni su minimalni normativi i standardi u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme koje mora ispunjavati turistička ambulanta. Zbog potrebe osiguranja provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima, jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, za svaku sljedeću turističku sezonu utvrđuje minimalni broj turističkih ambulanti za svoje područje na temelju broja dolazaka turista u prethodnoj godini.
	Podpokazatelji	N/P
Metodologija	Pokazatelj je informacija o broju ambulanti u destinaciji, te se broj	

izračuna pokazatelja	direktno preuzima i služi kao pokazatelj.		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.
0			

4.2. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti

4.2.1. Upravljanje vodnim resursima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine vode isporučene u smještajnim objektima destinacije u odnosu na ukupnu potrošnju vode u destinaciji, koji daje uvid u opterećenje turizma na vodni resurs destinacije.
	Opis	Ograničavajući čimbenik razvoja turizma u pojedinim destinacijama je dostupnost vode, odnosno njena nepovoljna prostorna i vremenska raspodjela, osobito u Jadranskoj Hrvatskoj te u ljetnim mjesecima, kao i gubici vode u vodoopskrbnom sustavu. Vođenje evidencije o ukupnoj finalnoj potrošnji vode dužno je provoditi i osigurati nadležno tijelo za upravljanje vodnim resursima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju posebnog zakona kojim se uređuje upravljanje vodama.
	Podpokazatelji	N/P
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m3) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m3). F1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja F2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31)	

	N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji potrošnja vode po noćenju turista $= \frac{F2N1 - F1N2}{T2N1 - T1N2}$ potrošnja vode po noćenju stanovnika $= \frac{1}{S} \left(\frac{T2F1 - T1F2}{T2N1 - T1N2} \right)$ omjer potrošnje vode po noćenju turista i stanovnika $= \frac{\text{potrošnja vode po noćenju turista}}{\text{potrošnja vode po noćenju stanovnika}} \times 100$
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine

Početna vrijednost	2025.	2027.	2029.
/*			

*Podaci dostavljeni od javnog isporučitelja vodne usluge nisu pogodni za izračun, jer javni isporučitelj vodne usluge ne vodi odvojenu evidenciju za smještajne objekte.

4.2.2. Gospodarenje otpadom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone) (GO-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prati omjer količina komunalnog otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u usporedbi s količinama otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone po stanovniku, u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja).
	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprečavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećenog (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije. Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe

		(turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja (prijavljena noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u sustavu eVisitor). Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvoga otpada.
	Podpokazatelji	N/P
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastale u destinaciji u mjesecima s najnižom i najvišom turističkom aktivnosti F1 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) F2 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) WTN – količina otpada po turističkom noćenju, $WTN = \frac{F2N1 - F1N2}{T22N1 - T1N2}$ WRN – količina otpada po noćenju stanovnika, $WRN = \frac{1}{S} \left(\frac{T2F1 - T1F2}{T2N1 - T1N2} \right)$ WT – količina otpada nastalog zbog noćenja turista u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja noćenja u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (T2) i količine otpada po turističkom noćenju (WTN), WT = T2 x WTN WR – količina otpada od lokalnog stanovništva u destinaciji u	

	vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja stanovnika (S), broja dana u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (N2) i količine otpada po noćenju stanovnika (WRN), WR = S x N2 x WRN omjer količine komunalnog otpada koji su proizveli turisti u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju i lokalno stanovništvo (za promatrani period) $= \frac{WT}{WR}$
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine

Početna vrijednost (2023.)	2025.	2027.	2029.
1,74			

4.2.3. Zaštita bioraznolikosti

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio zaštićenih prirodnih područja (dalje u tekstu: ZPP) (kopnenih i morskih) i područja ekološke mreže Natura 2000, u ukupnoj površini destinacije (jedan ili više JLS-ova), te njihova struktura prema kategoriji zaštite.
	Opis	Turizam zasnovan na prirodi brzo raste, a jedan od ključnih faktora za iskustvo posjetitelja je kvaliteta okoliša. Bioraznolika područja privlače turiste, posebno ona s infrastrukturom koja omogućava pristupačnost. Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti ključno je za očuvanje značajnih ekonomskih koristi koje države ostvaruju od turizma. Udio zaštićenih područja ukazuje na aktivnosti vezane za očuvanje bioraznolikosti te na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu ekosustava i njihovih usluga.
	Podpokazatelji	– udio zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura 2000 u ukupnoj površini destinacije – kategorije zaštićenih prirodnih područja u destinaciji
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio površina zaštićenih područja u destinaciji u odnosu na ukupnu površinu destinacije i prema kategorijama zaštite temeljem zakona kojim se uređuje zaštita	

	prirode.		
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Početna vrijednost (2023.)	2027.	2031.	2035.
8,6%			

4.2.4. Održivo upravljanje energijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.
	Opis	Ovaj pokazatelj daje uvid u opterećenje energetske infrastrukture i potrebe implementacije održivih oblika energije. S obzirom na intenzivnu potrebu za energijom tijekom visoke sezone, posebice u Jadranskoj Hrvatskoj, važno je razmotriti stvarno opterećenje.
	Podpokazatelji	N/P
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh). F1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja F2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja T1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja T2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) potrošnja električne energije po noćenju turista $= \frac{F2N1 - F1N2}{T2N1 - T1N2}$	

	potrošnja električne energije po noćenju turista $= \frac{1}{S} \left(\frac{T2F1 - T1F2}{T2N1 - T1N2} \right)$ omjer potrošnje električne energije po noćenju turista i stanovnika $= \frac{\text{potrošnja el. energije po noćenju turista}}{\text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika}} \times 100$
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine

Početna vrijednost (2023.)	2027.	2031.	2035.
Podaci su zatraženi			

4.2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Opis	Članak 7. Pariškog sporazuma postavlja globalni cilj »poboljšanja sposobnosti prilagodbe, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti na klimatske promjene«. Provedba nacionalnih i lokalnih planova prilagodbe, izgradnja kapaciteta i tehnologije te povećani financijski tokovi navedeni su kao ključni alati za provedbu aktivnosti prilagodbe. Sektor turizma je jedan od pet najranjivijih sektora na klimatske promjene. Stoga je uspostava sustava za procjenu izloženosti, otpornosti i rizika te provedbu mjera za prilagodbu klimatskim promjenama na svim razinama ključna za održivost turizma kao ključne gospodarske grane u Republici Hrvatskoj. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) reguliraju pitanje prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj.
	Podpokazatelji	N/P
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o tome je li destinacija donijela dokumente (strategiju i/ili plan i/ili program) te koji je napredak/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih mjera za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena i procjenu rizika – DA/NE/udio mjera u provedbi	

	i/ili implementiranih		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2023.)	2025.	2027.	2029.
DA			

4.3. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti

4.3.1. Turistički promet

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj dolazaka turista u destinaciji u mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom temeljem broja ostvarenih noćenja što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom kontekstu.
	Opis	Priljev posjetitelja u turističku destinaciju predstavlja obvezni uzrok potrebe za upravljanjem održivošću destinacije. S obzirom na činjenicu da turizam predstavlja uglavnom sezonalnu aktivnost, ovim pokazateljem svakako valja uzeti u obzir razlike u priljevu posjetitelja unutar i van turističke sezone, pri čemu je priljev posjetitelja u periodu glavne, odnosno visoke turističke sezone najrelevantniji podatak za upravljanje održivošću destinacije.
	Podpokazatelji	N/P
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o ukupnom broju dolazaka turista u destinaciji u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih noćenja, te se broj direktno preuzima iz sustava eVisitor i služi kao pokazatelj.	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	
Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.
1.653			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan broj noćenja koje jedan turist ostvari u destinaciji.
	Opis	Duljina boravka, odnosno prosječan broj noćenja koje turisti ostvaruju u destinaciji se može smatrati

		relevantnom informacijom za upravljanje destinacijom, poglavito u kontekstu suvremenih trendova skraćenja duljine boravka, ali i s aspekta upravljanja ljudskim potencijalima potrebnim za održavanje ujednačene razine pružanja sveobuhvatne turističke usluge što se posebno odnosi na segment smještaja.
	Podpokazatelji	– Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u komercijalnom smještaju – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u nekomercijalnom smještaju
Metodologija izračuna pokazatelja	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji $= \frac{\text{ukupan broj registriranih noćenja u destinaciji}}{\text{ukupan broj dolazaka turista u destinaciju}}$	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	

Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.
3,87 dana			

4.3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (dalje u tekstu: NKD).
	Opis	Budući da rad predstavlja obvezni proizvodni čimbenik uslužnih djelatnosti, izravno povezan s isporukom turističkog proizvoda odnosno usluge, povećanje ili smanjenje ukupnog broja zaposlenih osoba u središnjim turističkim djelatnostima (pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane) može posredno ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovanja gospodarskih subjekata općenito u svim turističkim djelatnostima.
	Podpokazatelji	– Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te

		pripreme i usluživanja hrane prema satima rada – Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane po spolu, godišnji prosjek – Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	

Početna vrijednost	2024.	2025.	2026.
Podaci su zatraženi			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira poslovni prihod gospodarskih subjekata ostvaren tijekom godine u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećem NKD-u
	Opis	Poslovni prihod izravno je povezan sa sposobnosti gospodarskih subjekata da isporuče turistički proizvod odnosno uslugu, pri čemu promjena u vremenu odnosno povećanje ili smanjenje poslovnog prihoda može ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovnog položaja gospodarskih subjekata uslijed internih ili eksternih razloga, ali i neizravno upućivati na položaj gospodarskih subjekata u svim turističkim djelatnostima na razini destinacije.
	Podpokazatelji	– dodana vrijednost gospodarskih subjekata registriranih na području destinacije ostvarena tijekom godine – bruto dobit/gubitak gospodarskih djelatnosti registriranih na području destinacije ostvaren tijekom godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci će na zahtjev biti dostupni u Ministarstvu	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	

Početna vrijednost	2024.	2025.	2026.
Podaci su zatraženi			

4.4. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti destinacije i organizaciju turizma

4.4.1. Turistička infrastruktura

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se vrši identifikacija i kategorizacija turističkih resursa na području destinacije, uključujući prirodne (parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne/antropogene atrakcije (povijesni lokaliteti, muzeji, spomenici, nematerijalna baština).
	Opis	Identifikacija i kategorizacija turističkih resursa ključna je za razvoj održivog turizma jer omogućava efikasno upravljanje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Pruža temelj za kreiranje ciljanih marketinških strategija koje ističu jedinstvene atribute destinacije, privlačeći time odgovarajuće turiste. Osim toga, pomaže lokalnim zajednicama da razumiju i vrednuju svoju baštinu, potičući lokalno sudjelovanje i osvještavanje važnosti očuvanja tih resursa za buduće generacije.
	Podpokazatelji	– popisi kulturnih dobara (opcionalno, uključujući procjenu i naznaku ranjivosti) – identifikacija i popisivanje nematerijalne kulturne baštine – popis lokaliteta i dobara prirodne baštine s naznakom vrste, stanja očuvanja i ranjivosti.
Metodologija izračuna pokazatelja		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	
Početna vrijednost (2023.)		
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	Kulturnopovijesna cjelina: • Kulturno-povijesna cjelina Grožnjana • Kulturno-povijesna urbanistička cjelina naselja Završje • Kulturno - povijesna cjelina naselja Kostanjica Nepokretna pojedinačna dobra: • Stancija Silić, Završje • Crkva sv. Jurja na groblju, Završje • Crkva sv. Prima i Felicijana, Završje • Poklonac na brdu sv. Andrije, Završje	
Popis i vrsta kulturnih dobara		

nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	Nepokretna pojedinačna dobra: • Crkva BDM Žalosna, Vrnjak
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	Natura2000: • HR2000544 - vlažne livade uz potok Malinska • HR2000545 - vlažne livade kod Marušića • HR2000546 - vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) • HR2001484 - Istra - Čački • HR2001485 - Istra – Martinčići • HR2000637 - Motovunska šuma • HR2000619 - Mirna i šire područje Butonige Istarska županija, značajni krajobraz - krajobrazno dominantne točke: • KDT-4. Grožnjan • KDT-5. Kostanjica • KDT-8. Završje Istarska županija, značajni krajobraz - krški fenomeni na vodi: • KFV-9. ponor Butori kod Šterne Istarska županija, krajobrazno značajna područja: • KZP-2.1. dolina rijeke Mirne sa obroncima • KZP-2.2. Momjanština uključeno i šuma Kornarija kod Marušića Istarska županija, posebni rezervati šumske vegetacije: • šuma bukve i pitomog kestena kod sela Vrnjak Istarska županija, park šuma: • šuma Kornarija Općina Grožnjan – Grisignana, značajni krajobraz: • ZK3 - Značajni krajobraz Grožnjan • ZK4 - Značajni krajobraz Kostanjica • ZK5 - Značajni krajobraz Završje Općina Grožnjan – Grisignana, spomenik prirode: • SP1 - lokva u Gržićima • SP2 - Martineška jama kod Filarije Općina Grožnjan – Grisignana, spomenik parkovne arhitekture: • PA - skupina stabala na ulazu u Grožnjan
2024.	
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	
Popis i kategorija	

zaštićenih prirodnih područja u RH	
2025.	
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	
2026.	
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	

4.4.2. Održivo upravljanje destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao praćenje statusa implementacije Plana upravljanja, pri čemu je polazište terminski plan aktivnosti i njihove implementacije.
	Opis	Postojanje Plana upravljanja preduvjet je destinacijskog razvoja za sva odredišta u Hrvatskoj, stoga je uspješna implementacija aktivnosti iz Plana polazište za održivo upravljanje destinacijom, te praćenja stanja upravljačkih aktivnosti.
	Podpokazatelji	– Objavljeni dokument strategije i/ili akcijskog plana destinacije – Strategija/plan su jasno vidljivi i dostupni online – Udio implementiranih aktivnosti iz plana

		(Implementirana aktivnost je aktivnost koja je u potpunosti provedena, završena, te postoje informacije u učinku iste)
Metodologija izračuna pokazatelja	Omjer implementiranih aktivnosti / ukupni broj aktivnosti definiranih Planom x 100 Implementirane aktivnosti su one koje su u potpunosti završene, te za njih postoje mjerljivi rezultati provedbe.	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	

Početna vrijednost	2024.	2025.	2026.

4.4.3. Održivo upravljanje prostorom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)**	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih noćenja u smještaju destinacije unutar godine dana po izgrađenom hektaru zona stambene i ugostiteljsko-turističke namjene.
	Opis	S obzirom da se turistička aktivnost može gotovo isključivo odvijati u zonama stanovanja (S) i zonama mješovite namjene (M1), te u zonama predviđenima za odvijanje ugostiteljsko-turističke namjene (T), sve druge građevinske zone nisu uključene u analizu. Nadalje, pritisak koji proizlazi iz korištenja prostora može se isključivo evidentirati kao pritisak na već izgrađena područja, te stoga u izračun ne ulaze planirana(neizgrađena) područja. U konačnici pritisak bi bilo poželjno evidentirati na godišnjoj razini, ali i na razini tromjesečja, da bi se utvrdilo pritisak u najopterećenijem dijelu godine.
	Podpokazatelji	N/P
Metodologija izračuna pokazatelja	TN – broj turističkih noćenja unutar destinacije ostvarenih u jednoj godini PS – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja (ha) PM – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama mješovite namjene (pretežito stambene namjene) (ha) PT – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama predviđenim za odvijanje ugostiteljsko-turističke aktivnosti broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini = TN	

	PS + PM + PT		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2023.)	2025.	2027.	2029.
281,35			

5. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

5.1. SWOT analiza

Ovim kvalitativnim analitičkim alatom definiraju se ključni faktori koji utječu na razvoj, a dijele se na snage, slabosti prilike i prijetnje. Snage i slabosti odnose se na trenutačno stanje turizma Grožnjana dok se prilike i prijetnje odnose na budućnost. Na temelju ove analize definiraju se strateške konkurentske prednosti na osnovu koje Općina Grožnjan - Grisignana može ojačati svoju poziciju na turističkom tržištu te umanjiti utjecaj strateških nedostataka proizašlih iz ove analize.

Prilikom provedbe SWOT analize sagledana je turistička ponuda i značajke konkurentskog okruženja te je analizirano više područja utjecaja: upravljanje i organizacija, turističke atrakcije, infrastruktura, razvijenost turističkog sektora te ljudski potencijali.

- Upravljanje i organizacija turizmom odnosi se na ocjenu unutarnjih faktora koji određuju resurse vezane uz organizaciju, vođenje i mogućnosti upravljanja razvojem turizma;
- Turističke atrakcije Općine Grožnjan - Grisignana ocjenjuju se s aspekta postojeće turističke potražnje i ključnih tržišnih trendova;
- Infrastruktura je ocijenjena s aspekta opće, prometne i turističke infrastrukture potrebne za kvalitetan razvoj turizma Općine;
- Razvijenost turističkog sektora obuhvaća ocjenu ukupne razine razvijenosti turističke ponude uključujući cikloturizam, agroturizam i sl.;
- Ljudski potencijali predstavljaju ljudski kapital, odnosno ljudske resurse s određenim znanjima i vještinama potrebnim za razvoj turizma.

Promatrajući područje gospodarstva i gospodarske aktivnosti, Općina Grožnjan - Grisignana ima diversificiranu strukturu gospodarstva s poduzetništvom u pozitivnom trendu. Turističko se gospodarstvo razvija s aspekta agroturizma koji povezuje proizvodnju tradicionalnih istarskih proizvoda s uslugom smještaja na zelenim obroncima područja Grožnjanštine. Uz navedeno, Grožnjan ima dobru institucionalnu potporu razvoju gospodarstva od strane Županije.

Grožnjan također održava tradicionalne multikulturalne veze s Italijom i Slovenijom uz aktivno i angažirano civilno društvo koje predlaže brojne društvene inicijative. Ističe se i dobro iskustvo u sudjelovanju u programima financiranim od EU, uključujući prekograničnu suradnju i razvijenu mrežu prekograničnog partnerstva.

Područje	Snage	Slabosti
Upravljanje i organizacija	• Aktivna uloga više dionika u organizaciji i upravljanju: - TZO Grožnjan - Grisignana - 2 zajednice Talijana - Općina Grožnjan - Grisignana	• Neusklađenost pojedinih subjekata (razlike u kvaliteti smještaja/usluga) • Nerazumijevanje uloga različitih interesnih skupina u razvoju i upravljanju turizmom
Turističke atrakcije	• Bogata kulturno-povijesna baština • Sačuvana prirodna obilježja i okoliš • Razvoj agroturizma • Manifestacije međunarodnog karaktera	• Nepovezanost atrakcija u jedan doživljaj Grožnjana • Nerazvijen sustav staza i šetnica • Sezonalnost
Infrastruktura	• Cestovna povezanost (blizina susjednih zemalja) • Postojanje osnovnih infrastrukturnih preduvjeta (elektroopskrba, plinoopskrba, vodoopskrba, telekomunikacije) • Smještajni kapaciteti u postojećim starinskim objektima doprinose većem doživljaju destinacije • Dostatan broj prostora za održavanje aktivnosti	• Nedovoljna raznolikost smještajnih kapaciteta (nepostojanje hotela/kampova) • Nedovoljno razvijen sustav turističke signalizacije i interpretacije • Nepostojanje parkirališta i spremišta za bicikliste • Loša kvaliteta cestovne mreže slabije naseljenih područja
Razvijenost turističkog sektora	• Prepoznatljivost ugostiteljskih objekata i agroturizama • Prepoznatljive međunarodne manifestacije (Jazz is back, Ex Tempore)	• Nedovoljni marketinški napori u promociji i plasmanu ponude • Kratkoća turističke sezone • Nedovoljno kvalitetnih turističkih agencija
Ljudski potencijali	• Iskustvo u programima financiranim od EU (prekogranične suradnje) • Proaktivan pristup planiranju razvoja od strane Županije i JLS • Multikulturalnost, multijezičnost	• Nedostatak mlade i visokokvalificirane radne snage • Sezonske oscilacije pri zapošljavanju

Tablica _. Snage i slabosti turističkog razvoja Općine Grožnjan - Grisignana

Područje	Prilike	Prijetnje
Upravljanje i organizacija	• Stavljanje prirodnih resursa u službu društva i gospodarstva • Razvoj novih praksi upravljanja turističkom destinacijom • Novom zakonskom regulativom proširiti mogućnosti Turističke zajednice u upravljanju javnom turističkom infrastrukturom	• Nedostatak javno-privatnih suradnji u poslovnoj praksi • Nedovoljno korištenje modernih tehnologija
Turističke atrakcije	• Raspoloživost EU fondova • Uključivanje u županijske inicijative i programe • Obnova postojećih atrakcija	• Gospodarska kriza • Nedostatna privatna ulaganja u turizam • Nedovoljno promovirane turističke atrakcije
Infrastruktura	• Raspoloživost EU fondova • Sanacija i razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja putem razvojnih programa i potpore središnje države • Sanacija odlagališta otpada	• Nemogućnost obnove i modernizacije postojećih atrakcija dovodi do propadanja istih
Razvijenost turističkog sektora	• Razvoj dostupnosti inovativnih tehnologija • Promocija i plasman ponude kroz više marketinških kanala • Prilagođavanje suvremenim tržišnim trendovima (cikloturizam, agroturizam, turizam vina)	• Izostanak ulaganja u turistički sektor • Nerazumijevanje tržišnih trendova na razini upravnih tijela i gospodarstva
Ljudski potencijali	• Razvoj ljudskih potencijala (mlade visokokvalificirane radne snage) uključujući civilno društvo kroz rastuću ponudu obrazovnih programa u destinacijskom menadžmentu	• Nedostatak poticajnih mjera za edukacije dovodi do stagnacije te slabe kvalitete pružanja usluga • Nerazumijevanje potreba turista

Tablica _. Prilike i prijetnje turističkog razvoja Općine Grožnjan – Grisignana

5.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma

5.2.1. Analiza tržišta

Istraživanje Instituta za turizam TOMAS Hrvatska 2022./2023. nacionalno je istraživanje obilježja turističke potražnje koje je provedeno na području Hrvatske i koje je obuhvatilo turističku potražnju u razdoblju od lipnja 2022. do lipnja 2023. godine. Istraživanje je provedeno na uzorku od 14.632 ispitanika koji su boravili u smještajnim objektima u 148 mjesta diljem Hrvatske. Obuhvaćeni su domaći turisti i turisti s 19 najvažnijih emitivnih tržišta.

Prosječna dob turista koji su u Hrvatskoj boravili u razdoblju lipanj 2022. – lipanj 2023. je 42 godine. Većina turista, njih 60%, je srednje životne dobi između 30 i 49 godina, 25% turista je starije od 50 godina, a 15% mlađe od 30 godina. S obzirom na glavni motiv putovanja prosječno najstariji turisti (52 godine) su oni motivirani zdravstvenim razlozima među kojima je i najveći udio turista starijih od 50 godina (65%). Prema starosti slijede turisti motivirani upoznavanjem sela i ruralnih područja čija je prosječna dob 51 godina. Najmlađi turisti u prosjeku dolaze iz Španjolske i azijskih zemalja te su motivirani zabavom, festivalima, manifestacijama i događanjima.

Fakultetsko obrazovanje ima 42% turista u Hrvatskoj, a obrazovaniji turisti zastupljeniji su među gostima hotela više kategorije. Gotovo dvije trećine turista u promatranom razdoblju je imalo mjesečna primanja kućanstva viša od 3.000 eura (64%), a dolaze iz Belgije, Nizozemske, skandinavskih zemalja, Švicarske i SAD-a.
Prosječna dnevna potrošnja turista u Hrvatskoj u razdoblju lipanj 2022. - lipanj 2023. iznosila je 140 eura. U strukturi prosječnih dnevnih izdataka 48% se odnosilo na uslugu smještaja s povezanom hranom, 20% na uslugu hrane i pića izvan usluge smještaja, a 32% na sve ostale usluge.

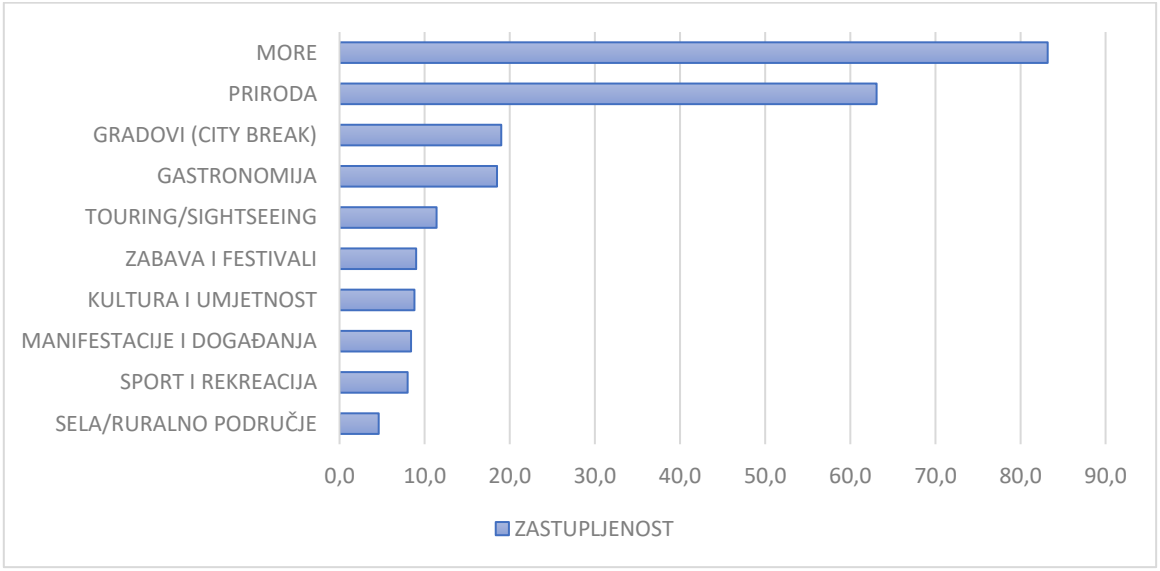

Graf _. Prikaz prvih 10 motiva dolaska u Jadransku Hrvatsku prema zastupljenosti

Dolazak u pratnji obitelji dominantan je među turistima u Jadranskoj Hrvatskoj (45%), a slijedi dolazak samo s partnerom (38%). Glavni motiv dolaska u destinaciju za 92% turista bio je

odmor, slijedi posjet rodbini i prijateljima (3%), posao (3%) te zdravstveni razlozi (1%). Ispitanici koji su kao motiv dolaska odabrali odmor imali su mogućnost birati četrnaest odmorišnih motiva od kojih su mogli odabrati najviše tri. U tablici su prikazani najzastupljeniji odmorišni motivi (za područje Jadranske Hrvatske).

Turisti najčešće do informacija dolaze putem interneta (61%) i njega podjednako koriste turisti koji borave u svim vrstama smještaja. Na internet se najmanje oslanjaju domaći turisti (41%) i Slovenci (45%). Nakon interneta, 33% turista je kao izvor informacija navelo preporuke rodbine i prijatelja. No, veliki broj turista, njih 70%, već je dobro upoznat s ljepotama Hrvatske, jer su je posjetili tri ili više puta.

S obzirom na blizinu glavnih emitivnih tržišta, automobilski je prijevoz dominantan način dolaska turista u Hrvatsku – 82% turista dolazi automobilom (uključujući i automobil s kamp-kućicom i kamper). Slijedi zračni prijevoz kojim dolazi 14% turista od kojih je 43% koristilo usluge niskobudžetnih zračnih prijevoznika.

Većina turista (97%) je unaprijed rezervirala uslugu smještaja, a njih 44% učinilo je to od jedan do tri mjeseca prije polaska. Pri rezervaciji smještaja 45% turista koristilo je uslugu online booking-a, a 8% osobni kontakt s agencijom. Nakon dolaska u Hrvatsku turisti u prosjeku ostvare 9,1 noćenje boraveći najčešće u samo jednom smještajnom objektu (81% turista). Prosječno najduži boravak ostvaruju turisti iz Nizozemske, Belgije, SAD-a, Njemačke, Švicarske i Skandinavije, dok najkraći boravak ostvaruju domaći turisti i oni iz azijskih zemalja.

Tijekom svog boravka turistima je najomiljenija aktivnost plivanje i kupanje. Slijedi odlazak u restorane, razgledavanje gradova pa odlazak u klubove, na ples ili u noćni život. Pri tome najviše turista za kretanje koristi vlastiti automobil (75,3%), 33,7% koristi taxi, a 29,1% lokalni javni prijevoz.

Turisti koji su boravili u Hrvatskoj od lipnja 2022. do lipnja 2023. godine bili su izrazito zadovoljni ukupnim boravkom – 92% turista iskazalo je vrlo visok stupanj zadovoljstva ukupnim boravkom. Ono čime su turisti najnezadovoljniji su promet u mjestu, prijevoz, mogućnost za kupnju, biciklističke staze i rute, događanja i manifestacije te zabava/noćni život.

Prilagođavajući se ovim promjenama, javljaju se potrebe za novim modelima upravljanja destinacijama te novi marketinški koncepti u turizmu. Ključna obilježja suvremenog turizma odnose se na potrebe kupaca, fleksibilnost, integriranost, ponudu doživljaja i ekološku osjetljivost.

5.2.2. Analiza ciljnih tržišta

Prilikom definiranja i analize ciljnih tržišta potrebno je uzeti u obzir činjenicu da suvremeno turističko tržište zahtjeva konstantno prilagođavanje potrebama i željama potencijalnih turista. Odabir ciljnih tržišta ovisi o turističkim proizvodima i ciljevima razvoja turizma do 2028. godine.

Strategija ciljnih tržišta odnosi se na privlačenje bliskih geografskih tržišta (Njemačka, Austrija, Slovenija te Italija), turista koji pretežito koriste automobil kao prijevozno sredstvo do odredišta.

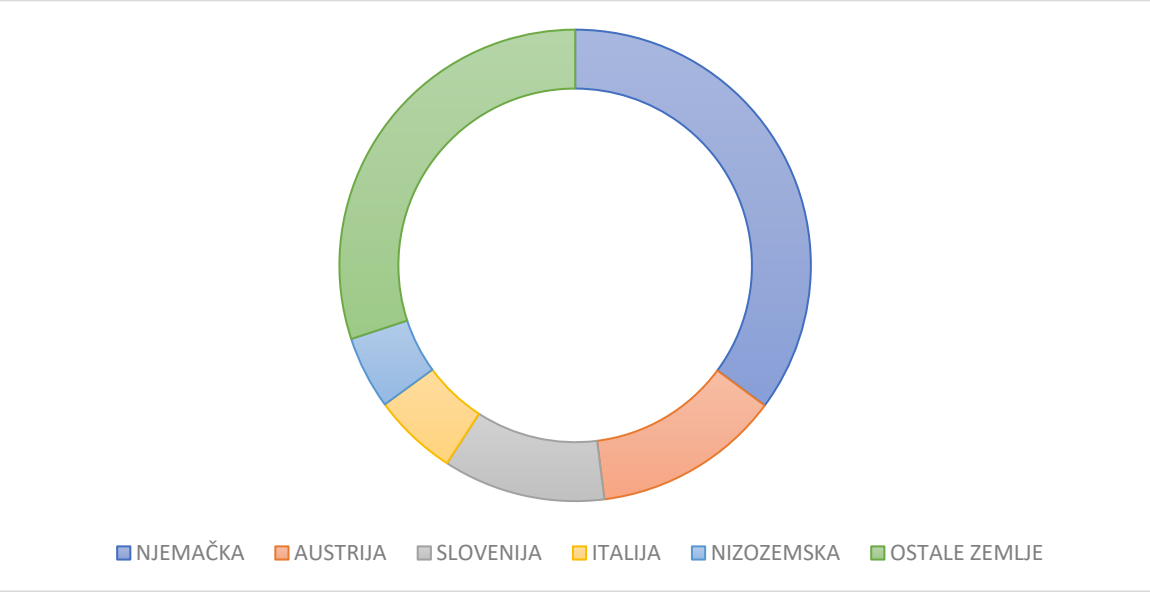

Graf _. Udio noćenja ciljnih tržišta u 2023. godini na području Istarske županije

Najviše turističkih noćenja na području Istarske županije su ostvarili državljani Njemačke s 35,13% noćenja. Na drugom se mjestu nalaze turisti iz Austrije, slijede oni iz Slovenije, Italije i Nizozemske. Domaći turisti su ostvarili 4,45% ukupnih noćenja.

U nastavku su identificirana tržišta s opisom i potrebama prema pojedinim interesnim skupinama.

INTERESNE SKUPINE	KORISNICI	OPIS POTREBA
TURISTI NA ODMORU	• Visokoobrazovani muškarci i žene / stariji parovi dobrih primanja bez djece • Zrela dob (50 do 65 godine) • Treća dob (66 + godina)	Ova skupina nije više vezana uz potrebe svoje djece te imaju osigurana financijska sredstva za putovanja. Žele si priuštiti ugodan odmor te uglavnom traže intelektualno stimulativna putovanja (upoznavanje kulture i baštine) uz mirno prirodno okruženje, traže kvalitetan smještaj.
LJUBITELJI VINA I GASTRONOMIJE	• Zrela dob (50 do 65 godine) • Treća dob (66 + godina)	Zainteresirani za obilazak vinarija i degustaciju te posjete restoranima. Očekuju obilaske informativnog karaktera s obzirom na to da posjeduju određena znanja o vinima i gastronomiji. Spremni su kupiti domaće proizvode.
SPORTSKI REKREATIVCI	• Osobe srednje dobi (36 do 54)	Traže dodatne sadržaje na odmoru (biciklizam, pješačenje, planinarenje).

• BICIKLISTI • PLANINARI • ŠETAČI	• Mladi parovi koji se bave sportom rekreativno ili profesionalno, bez djece (25 do 35 godina)	Važna im je kvaliteta smještaja i ponuda sportskih sadržaja. Rekreativci te individualni sportaši. Najvažnija im je atraktivnost prirodnog okoliša.
JEDNODNEVNI POSJETITELJI I IZLETNICI	• Srednja dob (35-50 godina) • Zrela dob (50-65 godina)	Gosti koji borave u drugim destinacijama u Istri te bližim regijama poput Kvarnera. Najveći broj putuje preko ljeta, a informacije prikupljaju preko turističkih info punktova / preporuka, internet foruma te časopisa.

Tablica _. Interesne skupine Općine Grožnjan – Grisignana

Identifikacija ciljnih potrošačkih segmenata važna je za valorizaciju ukupnih turističkih resursa koji postoje na području Općine Grožnjan - Grisignana. S obzirom da svaka interesna skupina ima svoja obilježja, potrebno je uskladiti turističku ponudu prema potražnji.

Prema obilježjima interesnih skupina, faktori koji utječu na uspjeh razvoja turizma Općine Grožnjan – Grisignana mogu se podijeliti u četiri skupine:

- Ekološka svijest
- Sadržajnost i atraktivnost destinacije
- Kvaliteta smještajne ponude
- Kvaliteta prometne infrastrukture

Ekološka svijest podrazumijeva rješavanje pitanja otpada, odvodnje, kontinuirano informiranje građana o mogućnostima zbrinjavanja otpada te njegovom smanjenju, štednji energije te korištenju alternativnih izvora energije.

Sadržajnost i atraktivnost destinacije ovisi o raspoloživosti i kvaliteti sadržaja te uređenosti i općoj atmosferi mjesta. Sadržajnost destinacije ogleda se u kulturnim i prirodnim atrakcijama, šetnicama i biciklističkim stazama, vinskim cestama, gastronomskoj ponudi te ponudi vina, sadržajima za djecu, ponudi organiziranih ili samostalnih izleta u obližnja mjesta na području Općine te spoju kulture i baštine kroz ponudu različitih manifestacija tokom cijele godine.

Kvaliteta smještajne ponude ovisi o ponudi različitih tipova smještajnih kapaciteta u destinaciji koji nude posebnost, odnosno doprinose atmosferi i osjećaju autentičnosti mjesta. Također, na kvalitetu smještajne ponude uvelike utječe stručnost i ljubaznost osoblja, prilagođavanje potrebama gostiju te kontinuirano inoviranje sadržaja i usluga.

Kvaliteta prometne infrastrukture uz kvalitetu cesta odnosi se na uspostavu pješačkih zona, adekvatnom rješavanju parkirališta te signalizaciji u prometu.

5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Vizija Općine Grožnjan - Grisignana kao turističke destinacije predstavlja sliku željene budućnosti. Vizija kao takva predstavlja polazište za kreiranje realnih i ostvarivih turističkih doživljaja u cilju turističkog razvoja same destinacije.

Vizija turističkog razvoja Općine Grožnjan - Grisignana obuhvaća:

- Prepoznatljiv kulturni imidž ''Grada umjetnika''
- Ekološki očuvan prostor
- Prirodne i kulturne atrakcije
- Cikloturizam i pješačke staze

Preduvjeti za turistički razvoj određene su vrijednostima lokalne zajednice koja teži očuvanju i zaštiti tradicionalnih vrijednosti područja (infrastrukture i kulture) te ekološkoj očuvanosti područja. Koncept turističkog razvoja valja zasnivati u prvom redu na postupnom uvođenju aktivnosti ili događanja ravnomjerno raspoređenih tijekom većeg dijela godine, a namijenjenih različitim ciljnim skupinama u segmentima kulturnog, održivog, eno i gastro te sportskog turizma.

Najveći broj turističkih proizvoda potrebno je temeljiti na prednostima SWOT matrice, odnosno geoprometnog položaja Općine Grožnjan – Grisignana, a to su blizina susjednih zemalja te blizina mora. Također, turistički je proizvod potrebno temeljiti na resursno-atrakcijskoj osnovi Općine (kulturna i povijesna tradicija područja, gastronomska tradicija) te na rastućem potencijalu kulturnih, zabavnih i sportskih događanja (Ex Tempore, Jazz is back BP).

Za budući turistički razvoj Općine Grožnjan - Grisignana veći naglasak potrebno je staviti na:

- Unapređenje proizvoda temeljenih na suvremenoj kulturnoj produkciji (kazališne predstave, koncerti, povijesna događanja, izložbe, ulične manifestacije, prigodna tradicionalna događanja, vjerske manifestacije i sl.),
- Valorizaciju najvrjednijih materijalnih i nematerijalnih resursa, odnosno kulturne i prirodne baštine,
- Prirodne resurse; proizvode zasnovane na aktivnostima u prirodi (relaksirajući boravci te zahtjevnije sportsko-rekreacijske aktivnosti poput biciklizma, trekkinga i sl.).

Polazeći od temeljnih odrednica, definirana je turistička vizija Općine Grožnjan:

„Grad umjetnika vrijedne kulturno povijesne baštine koji svojim pitomim krajobrazom privlači zaljubljenike u prirodu, sport i domaću hranu.“

Ovako zadanu viziju u okruženju rastuće konkurencije i sve zahtjevnijeg tržišta nemoguće je ostvariti bez primjene novog poslovno - razvojnog koncepta. U tom smislu, potrebno je stvoriti poticajnu atmosferu za razvoj temeljenu na povjerenju i suradnji između turističkih aktera i lokalne zajednice na području Grožnjana.

5.4. Ciljevi razvoja turizma Općine Grožnjan - Grisignana

Iz dekompozicije vizije proizlaze glavni strateški razvojni ciljevi detaljnije razrađeni kroz prioritete i operativne aktivnosti koje je moguće delegirati, odnosno čije je ostvarenje moguće mjeriti i nadzirati. U tok kontekstu ostvarenju ciljeva trebaju težiti svi dionici razvojnog procesa kako bi se u konačnici ostvarila zacrtana vizija turističkog razvoja. Strateški ciljevi trebaju se pridržavati osnovnih razvojnih smjernica i trebaju prije svega usko korespondirati s definiranom razvojnom vizijom, trebaju biti jasni i nedvosmisleni te imati detaljnije specificirane rezultate koji se žele postići.

Polazeći od cjelokupne analize stanja i rezultata SWOT matrice kao i evidentiranih strateških prednosti i nedostataka razvoja turizma Općine Grožnjan – Grisignana, a pritom uvažavajući globalne trendove u turističkoj potražnji kao i prijedloge lokalne zajednice, prepoznata su 4 strateška cilja daljnjeg turističkog razvoja Općine Grožnjan – Grisignana:

- Unapređenje i diverzifikacija postojeće turističke ponude
- Prepoznatljivost na tržištu
- Razvoj turističke infrastrukture
- Održivi turistički razvoj

5.4.1. Unapređenje i diverzifikacija postojeće turističke ponude

Unapređenje i diverzifikacija postojeće turističke ponude Općine Grožnjan – Grisignana odnosi se na projekte vezane uz kulturnu baštinu. Svako kulturno nasljeđe posjeduje određeni stupanj prepoznatljivosti i tržišne spremnosti, odnosno mogućnosti za turističku valorizaciju. Realizacijom dolje navedenih projekata, turistička će se ponuda Općine Grožnjan - Grisignana proširiti te steći bolju konkurentnost u odnosu na druge destinacije.

TURISTIČKA ATRAKCIJA	TRŽIŠNA SPREMNOST		
	Nespremno	Nedovoljno spremno	U potpunosti spremno
Obnova zvonika u Grožnjanu i uspostava vidikovca			●
Izgradnja i opremanje Polivalentnog centra HGM-a u Grožnjanu	●		
Revitalizacija i turistička valorizacija Kostanjice, Šterne i Završja	●		
Valorizacija sakralne baštine Općine			●
Nastavak projekta „Grožnjan grad umjetnika“			●
Obnova starog mlina kod ponora Butori	●		

Arheološka istraživanja na području Sv. Križa		•	
Obnova stare uljare u Završju	•		

Tablica _. Tržišna spremnost kulturnih turističkih resursa Općine Grožnjan – Grisignana

5.4.2. Prepoznatljivost na tržištu

Jedinstvenost identiteta Općine Grožnjan - Grisignana kao i njenih turističkih proizvoda predstavlja atrakcijsku osnovu za kreiranje imidža turističke destinacije. U Općini Grožnjan - Grisignana atrakcijsku osnovu čini bogata kulturna baština, prirodne ljepote te sportska infrastruktura koja se odnosi na biciklističke i pješačke staze. Da bi se Općina Grožnjan – Grisignana uspješno pozicionirala na tržištu, potrebno je provesti marketinški proces brendiranja. Proces obuhvaća dizajniranje i implementaciju marketinških programa i aktivnosti kako bi se moglo graditi, mjeriti te upravljati vrijednošću brenda. Brendiranje je uspješno kad se stvori proizvod prepoznatljiv za sve turiste i posjetitelje koji dolaze u Općinu Grožnjan - Grisignana. Najvažnije mjerilo u današnje vrijeme jest buđenje emocija, odnosno doživljaja kod turista izazvano ljubaznošću, autentičnošću, gostoljubivošću lokalne zajednice te ukupni doživljaj atrakcijske osnove koje područje pruža.

Brendiranje Općine Grožnjan - Grisignana treba definiranje posebnosti i prednosti koje destinaciju diversificiraju od konkurencije.
Marketing turističke destinacije treba biti usmjeren na razumijevanje potreba i želja turista kao i lokalne zajednice, tržišno pozicioniranje, konkretniji imidž te bolju informiranost turista o turističkoj ponudi putem marketinških kanala.

Primarnim komunikacijskim kanalom smatra se web stranica Klastera SZ Istra koja je prilagođena komunikaciji s potencijalnim posjetiteljima te turističkoj promociji putem društvenih mreža (Facebook, Twitter, Instagram, Trip Advisor, Youtube i dr.). Internet i mobilni uređaji danas se koriste u svim fazama putovanja te predstavljaju ključnu ulogu u prenošenju doživljaja i dojmova o turističkoj destinaciji.

Sekundarni komunikacijski kanali odnose se na tradicionalno oglašavanje putem televizije i radija te putem promotivnih materijala. Općina Grožnjan - Grisignana u tom se pogledu usmjerila na izradu promotivnih materijala poput brošura i promotivnih letaka koji sadrže cjelokupnu turističku ponudu, a dostupni su na svim javnim mjestima u Općini, turističkim agencijama kao i Turističkoj zajednici. Promotivne aktivnosti su prilagođene ciljnim tržištima, odnosno tiskane na engleskom, njemačkom, talijanskom te hrvatskom jeziku.

U cilju stvaranja doživljaja i sjećanja koje će turisti pamtiti, potrebno je također osmisliti suvenire Općine Grožnjan - Grisignana. Suvenir bi trebao predstavljati Općinu Grožnjan - Grisignana, a osim standardnih predmeta s logom, potrebno je i iskoristiti motive i simbole Općine Grožnjan (kulturna manifestacija Ex Tempore, Jazz is back BP, Girardijeve orgulje…) te stvoriti nove suvenire temeljene na starim zanatima i običajima.

KANALI KOMUNIKACIJE	KAKO?	KOME?
E-marketing	• Web stranica TZO Grožnjan - Grisignana • Društvene mreže (Facebook, Twitter, YouTube, Trip Advisor, blog…) • E-mail i newsletter • Mobilni uređaji	• Korisnici mobilnih uređaja i interneta • Mladi parovi, grupe i samci (18-35) • Zrela dob (50-65)
Tradicionalno oglašavanje	• Tisak (novine) • Plakati i jumbo plakati	• Zrela dob (50-65) • Treća dob (65 +)
Promotivni materijali	• Informativna brošura • Turistička karta	• Mladi parovi, grupe i samci (18-35) • Zrela dob (50-65) • Treća dob (65 +)
Unapređenje prodaje	• Nagradne igre, popusti, akcije • Kreiranje suvenira	• Mladi parovi, grupe i samci (18-35) • Zrela dob (50-65) • Treća dob (65 +)

Tablica _. Kanali marketinške komunikacije

5.4.3. Razvoj turističke infrastrukture

Aktivan odmor postaje u sve većoj mjeri motiv i razlog putovanja. Sportsko-rekreacijski turizam i cikloturizam na području Općine Grožnjan - Grisignana potrebno je povezati kroz osmišljavanje rute kroz očuvanu prirodu i kulturnu baštinu koja bi povezivala sve zanimljive lokalitete na području Općine. Cikloturizam ima potencijala izdvojiti Općinu Grožnjan - Grisignana u odnosu na druge cikloturističke destinacije. U cilju zadovoljenja potreba turista, potrebno je osigurati sigurnost prometnica i staza, njihovo označavanje, raznolikost popratnih sadržaja te dostupnost smještajnih kapaciteta (bed&bike) prilagođenih cikloturistima. U okvirima razvoja turističke infrastrukture na području Grožnjana predviđeni su sljedeći projekti za realizaciju do 2029. godine:

- Bike park Grožnjan,
- Uređenje biciklističkih staza i šetnica na području Općine Grožnjan – Grisignana,
- Golf Vrnjak.

Instrumentima provedbe ovih projekata smatraju se sredstva ESI fondova, programa EU, nacionalnih fondova, općinskog i županijskog proračuna te privatna sredstva.

5.4.4. Održivi turistički razvoj

Održivi razvoj ima tri razine: gospodarsku, društvenu i ekološku.

S aspekta gospodarske razine, održivi turistički razvoj odnosi se na efikasnost gospodarstva, povećanje potrošnje dobara te konkurentniji i isplativiji način poslovanja.

S aspekta društvene razine, održivi turistički razvoj obuhvaća očuvanje kulturne baštine i razvoj turizma koji unapređuje kvalitetu života lokalne zajednice. U Općini Grožnjan - Grisignana, koja bilježi najveći rezultat indikatora gustoće registrirane zaštićene kulturno-povijesne baštine, izletnici iz istarskih obalnih destinacija dosad nisu utjecali na povećanje prihoda od turizma i ugostiteljstva, ali su povećavali troškove održavanja urbanističkih cjelina. Jedno od rješenja za povećanje koristi od izletnika moglo bi biti otvaranje vidikovca s naplaćivanjem ulaza. Kao prijedlog za daljnja istraživanja ostao je izazov kvantificiranja turističke vrijednosti kulturno-povijesne baštine, naročito izražen u procjeni važnosti koju za turizam određene općine i grada imaju pojedinačni spomenici u usporedbi s urbanističkim, poluurbanim i ruralnim cjelinama. Sličan izazov u istraživanjima predstavlja turističko vrednovanje nematerijalne kulturne baštine, kao i onih spomenika u unutrašnjoj Istri koji su važni za turizam, ali nisu dio formalne zakonske zaštite i profesionalne skrbi.

S aspekta ekološke razine, održivi razvoj turizma odnosi se na brigu za čist okoliš, smanjenje negativnog utjecaja na okoliš, očuvanje prirodnih resursa te poticanje biološke proizvodnje. U tom kontekstu Općina Grožnjan - Grisignana predvidjela je obnovu šetnice oko Grožnjana, valorizaciju i zaštitu šume Kornarija, zaštitu i istraživanje špilje Vrnjak te postavljanje smeđe signalizacije na području općine.

Zaštita i istraživanje špilje Vrnjak potrebno je provoditi u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode („Narodne novine“ broj 80/13., 15/18., 14/19., 127/19., 155/23.). Naime, za potrebe provođenja istraživanja ili obavljanja radnje u speleološkom objektu ili njegovu nadzemlju potrebno je ishoditi dopuštenje nadležnog tijela Ministarstva, a sve sukladno članku 105 Zakona, te se pridržavati ostalih odredbi navedenog Zakona u dijelu vezanom za speleološke objekte i koncesije.

5.4.5. Marketinška koncepcija

S obzirom da je turistički proizvod Općine Grožnjan - Grisignna potrebno integrirati u ponudu Istarske županije, javlja se potreba za uspostavljanjem osnovnog, dodatnog i proširenog turističkog proizvoda.

Osnovni proizvod uključuje uslugu smještaja i s njim povezane osnovne usluge (parking). Da bi iz osnovnog proizvoda mogli proizaći dodatni te prošireni proizvod, usluga smještaja na području Općine Grožnjan - Grisignana mora omogućiti kvalitetan i ugodan boravak u očuvanom prirodnom ambijentu stopljenim s atmosferom lokalnih običaja uz mogućnost interakcije s lokalnim stanovništvom.

Kako bi se podigla razina konkurentnosti turizma u Općini Grožnjan - Grisignana prije svega je potrebno unaprijediti kvalitetu ponude smještaja. Tržišni tipovi turističkih gospodarstava koji su prepoznati na turističkom tržištu odnose se na ruralne kuće za odmor, ruralne obiteljske hotele, hotele baštine te odmorišta.

Dodatni proizvod odnosi se na prošireni koncept osnovnog proizvoda. Sastoji se od proizvoda i usluga koje turistima omogućuju zadovoljenje širokog raspona potreba i očekivanja, primjerice

ponuda kvalitetne gastronomske ponude kroz koncepte agroturizma, ponude domaćih tradicionalnih jela i vina, kušaonica, restorana te taverni.

Proširenu proizvod osim usluge smještaja i gastronomske ponude podrazumijeva mogućnost zadovoljenja najšireg skupa potreba i očekivanja gostiju, a isti se odnosi na kreiranje doživljaja za turiste. Obilazak kulturnih i prirodnih atrakcija, bavljenje aktivnostima poput rekreativnog turizma ili pješačenja, cikloturizma, upoznavanje s tradicionalnim načinom života, sudjelovanje i posjeta tradicionalnim manifestacijama te konzumiranje ostalih usluga koje su na raspolaganju na području Općine Grožnjan - Grisignana, a čine dio jedinstvenog doživljaja svakog turista.

Boravak kao i turistički doživljaj u Općini Grožnjan - Grisignana potrebno je temeljiti na prepoznatljivoj atmosferi, kvalitetnoj turističkoj infrastrukturi i usluzi koja će turistima omogućiti doživljaj i iskustvo specifičnosti područja, njegovih atrakcija, stila življenja lokalnog stanovništva i kulture. U cilju produljenja boravka ili ponovnog dolaska turista na područje Grožnjana, elemente je potrebno sadržajno i organizacijski povezati kako bi međusobno kreirali komplementarni sustav kvalitetnih, tematsko zaokruženih i tržišno diferenciranih proizvoda i usluga na tržištu. S obzirom na blizinu s ostalim općinama i gradovima te obalnim područjem Istre potrebno je povezati i umrežiti turističku ponudu s drugim jedinicama lokalne samouprave.

Kreiranje turističkih doživljaja kroz različite oblike turizma koji sadržajno moraju povezivati pojedine atrakcije Općine Grožnjan - Grisignana , proizvode i usluge te aktivnosti u užem i širem okruženju su:

- Kulturni turizam,
- Eno i gastroturizam,
- Ruralni turizam,
- Sportsko-rekreacijski turizam.

S obzirom na identificirane potencijalne oblike turizme od kojih su neki jače ili slabije zastupljeni, Općina Grožnjan – Grisignana ima potencijala za tržišno vrednovanje tijekom većeg dijela godine.

Grožnjan se može pozicionirati kao destinacija za odmor u očuvanom prirodnom ambijentu zanimljive povijesti i kulturne baštine, odnosno kao kulturna destinacija s autohtonim vrijednostima.

5.5. Mjere i aktivnosti

U nastavku je dan prikaz mjera i aktivnosti/projekata u području razvoja turizma i održivog upravljanja destinacijom za provedbu u vremenskom periodu od 2025. do 2029. godine. Svrha prikaza je u prvom redu definiranje konkretnih koraka vezanih uz prioritetne razvojne potrebe svih dionika turističke strukture Općine Grožnjan - Grisignana.

Mjera 1. Zaštita i razvoj kulturne baštine

- Projekt 1. Obnova stare uljare u Završju
- Projekt 2. Obnova starog mlina kod ponora Butori i uspostava izletišta

- Projekt 3. Razvoj specifičnog proizvoda vjerskog turizma na području Općine Grožnjan – Grisignana, II. faza
- Projekt 4. Nastavak projekta „Grožnjan grad umjetnika“
- Projekt 5. Revitalizacija i turistička valorizacija Kostanjice, Šterne i Završja
- Projekt 6. Arheološka istraživanja na području Sv. Križa
- Projekt 7. Obnova zvonika u Grožnjanu i uspostava vidikovca
- Projekt 8. Valorizacije doline rijeke Mirne uz revitalizaciju luke Bastia
- Projekt 9. Obnova Kaštela Contarini u Završju uz uspostavu posjetiteljskog centra

Mjera 2. Zaštita prirodne baštine i bioraznolikosti

- Projekt 1. Nastavak projekta „Piski – Istarska pustinja“ uređenjem pristupnog puta i opremanjem odmorišta
- Projekt 2. Izrada elaborata te izrada i postavljanje turističke signalizacije na području šume Kornarija
- Projekt 3. Istraživanje i uređenje špilje Vrnjak

Mjera 3. Razvoj turističke infrastrukture

- Projekt 1. Obnova, uređenje i opremanje zgrada HGM-a u Grožnjanu
- Projekt 2. Uspostava sustava turističke signalizacije
- Projekt 3. Uređenje i opremanje kamp odmorišta u Grožnjanu
- Projekt 4. Projekt unificiranja reklamnog materijala u starogradskoj jezgri

Mjera 4. Razvoj sportskog i rekreacijskog turizma

- Projekt 1. Izgradnja golf igrališta Vrnjak
- Projekt 2. Bike park Grožnjan
- Projekt 3. Održavanje i opremanje biciklističko-pješačke staze Parenzana
- Projekt 4. Razvoj sportskog turizma na području Općine Grožnjan – Grisignana izgradnjom, uređenjem i opremanjem sportskih objekata i infrastrukture
- Projekt 5. Uređenje, održavanje i opremanje biciklističkih staza u Općini Grožnjan – Grisignana
- Projekt 6. Uređenje, održavanje i opremanje pješačkih staza i šetnica u Općini Grožnjan – Grisignana
- Projekt 7. Uređenje penjališta Ponte Porton

Mjera 5. Razvoj enogastronomskog turizma

- Projekt 1. Sajam autohtonih proizvoda i starih običaja i zanata
- Projekt 2. Projekt valorizacije enogastronomske ponude Općine Grožnjan – Grisignana
- Projekt 3. Organizacija edukacija za turističke poslovne subjekte

Mjera 6. Održivi turistički razvoj

- Projekt 1. Smanjenje svjetlosnog zagađenja primjenom ekološke rasvjete u Općini Grožnjan – Grisignana
- Projekt 2. Razvoj zelene infrastrukture krajobraznim uređenjem Grožnjana,
- Kostanjice, Šterne i Završja
- Projekt 3. Edukacija o klimatskim promjenama za djecu i mlade

6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA

Plan upravljanja destinacijom mora sadržavati prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije u skladu s definiranim ciljevima, pokazateljima održivosti i razvojnim smjerom, za dionike u sustavu turizma i dionike u sustavu upravljanja turizmom.

S obzirom na kratak rok izrade Plana upravljanja destinacijom za lokalne turističke zajednice razvrstane u kategoriju III, IV i 0 indeksa turističke razvijenosti koji je određen Zakonom o turizmu te činjenice da je temeljna podloga za izradu Plana upravljanja destinacijom, tj. Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom, na snagu stupio tek 1. listopada 2024. godine, određeni vrlo važni podaci za izradu se nisu mogli prikupiti na vrijeme.

Također, potpunija slika o broju dnevnih posjetitelja Grožnjana bit će dostupna tek u 2025. godini kada u funkciji bude brojač posjetitelja. Ovaj podatak je izrazito važan za destinaciju, jer ista bilježi respektabilnu posjećenost jednodnevnih posjetitelja, ali bez željenog ekonomskog učinka. Naime, turisti koji noće u destinaciji kreiraju značajniji ekonomski učinak, jer osim plaćanja noćenja i turističke pristojbe, oni se dulje zadržavaju u destinaciji i generiraju prihode u ugostiteljstvu, galerijama i trgovinama.

Uvažavajući sve gore navedeno, dane smjernice i preporuke bit će općenitog karaktera, a detaljnije i konkretnije smjernice za dionike Općine Grožnjan – Grisignana će se dati prvim izmjenama i dopunama Plana upravljanja destinacijom.

6.1. Smjernice i preporuke za jedinicu lokalne samouprave

Lokalna samouprava, odnosno Općina Grožnjan – Grisignana, igra ključnu ulogu u uspješnom razvoju turizma Grožnjanštine. Kao nositelj raznih strateških i operativnih aktivnosti, ona ima direktan utjecaj na kvalitetu turističke ponude, zadovoljstvo posjetitelja i dugoročni prosperitet Općine.

Općina Grožnjan – Grisignana je zadužena za kreiranje dugoročne vizije razvoja turizma, usklađene s potrebama lokalne zajednice i turističkog tržišta. Ona razvija detaljne strategije koje definiraju ciljeve, prioritete i aktivnosti za postizanje te vizije. Također, Općina koordinira sve aktivnosti vezane uz razvoj turizma, uključujući planiranje investicija, promociju destinacije, razvoj turističkih proizvoda i usluga te upravljanje turističkim resursima.

Zadaća je Općine osiguranje infrastrukture, tj. ulaganje u kvalitetnu turističku infrastrukturu kao što su ceste, parkirališta i komunalna oprema. Sve su to stavke od ključne važnosti za privlačenje i zadržavanje turista.
Lokalna samouprava uspostavlja i održava partnerske odnose s različitim dionicima u turizmu, kao što su turističke agencije, hotelijeri, ugostitelji, kulturni djelatnici i lokalno stanovništvo. Kroz zajednički rad moguće je postići sinergiju i optimizirati rezultate.

Općina Grožnjan – Grisignana je odgovorna za zaštitu i očuvanje kulturne baštine i prirodnih ljepota Grožnjana. Održivost je ključni element razvoja turizma, a Općina mora osigurati da se turističke aktivnosti odvijaju na način koji ne ugrožava okoliš.

U suradnji s Turističkom zajednicom Općina mora:

- sudjelovati u organizaciji kulturnih manifestacija koje privlače turiste i obogaćuju turističku ponudu,
- sudjelovati u razvoju tematskih ruta i staza koje povezuju kulturne, povijesne i prirodne znamenitosti, što čini turističko iskustvo zanimljivijim,
- podržati lokalne proizvođače promoviranje lokalnih proizvoda i organizacijom manifestacija koje predstavljaju enogastronomske specijalitete,
- ulaganjem u edukaciju turističkih djelatnika osigurati kvalitetne usluge i zadovoljstvo turista,
- razvijati digitalne alate za promociju destinacije.

Općina Grožnjan – Grisignana ima ključnu ulogu u oblikovanju budućnosti turizma unutar svojih administrativnih granica, jer kroz strateško planiranje, koordinaciju, investicije i suradnju s različitim dionicima, ona može doprinijeti razvoju održivog i profitabilnog turizma koji će dugoročno koristiti cijeloj zajednici.

6.2. Smjernice i preporuke za turističku zajednicu

Turistička zajednica Općine Grožnjan - Grisignana ima ključnu ulogu u daljnjem razvoju turizma Općine Grožnjan – Grisignana. Nužan je nastavak jačanja jedinstvenog brenda "Grožnjan - grad umjetnika", jer ta titula izdvaja Grožnjan od drugih destinacija koje teže masovnom turizmu. To se može ostvariti organiziranjem raznih umjetničkih kolonija, radionica, festivala i izložbi tijekom cijele godine te uspostavljanjem čvršćih veza s lokalnim umjetnicima i galerijama, kao i promoviranjem njihovih radova.

Važno je razvijati nove turističke proizvode kao što su:

- tematske ture – kreiranje tematskih tura koje će se fokusirati na povijest, umjetnost, gastronomiju ili prirodu,
- doživljaji – organiziranje doživljaja kao što su kuhanje s lokalnim stanovništvom, berba maslina ili grožđa, umjetničke radionice ili radionice izrade suvenira,
- aktivni odmor - promoviranje aktivnog odmora poput biciklizma, trčanje, planinarenja.

U vidu poticanja održivosti i zaštite okoliša Turistička zajednica mora poticati razvoj ekološki prihvatljivih oblika turizma, kao što je smještaj u eko-objektima. U suradnji s Općinom Grožnjan – Grisignana treba raditi na očuvanju povijesne jezgre i tradicionalnih običaja te poticati lokalno stanovništvo i posjetitelje na recikliranje i smanjenje upotrebe plastike.

Isto tako, treba nastaviti aktivno koristiti društvene mreže za promociju destinacije i planirati razvoj mobilne aplikacije koja će turistima pružiti sve potrebne informacije o destinaciji.

Radi općeg zadovoljstva turizmom nužno je uključivanje lokalnog stanovništva u turističke aktivnosti kako bi se osjećali kao dio priče te promoviranje lokalnih proizvoda i organiziranje manifestacija koje predstavljaju enogastronomske specijalitete. S ciljem produženja turističke

sezone organizirati kulturna, sportska i enogastronomska događanja tijekom cijele godine, a Grožnjan promovirati kao destinaciju za odmor tijekom cijele godine.

Jednako važno je uvođenje sustava praćenja i evaluacije, tj. redovito praćenje broja posjetitelja, njihovog zadovoljstva i ekonomskog utjecaja turizma kako bi se Plan upravljanja destinacijom prilagodio na temelju dobivenih podataka.

Grožnjan ima veliki potencijal za daljnji razvoj turizma. Kroz fokusiranje na svoje jedinstvene karakteristike, razvoj novih proizvoda, održivost i digitalnu transformaciju, Turistička zajednica može učiniti Grožnjan još atraktivnijim za posjetitelje.

6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Ključni dionici u turizmu Općine Grožnjan – Grisignana su lokalno stanovništvo, umjetnici i kulturni djelatnici, poduzetnici, turističke agencije i vodiči. Lokalno stanovništvo je temelj svake uspješne turističke destinacije, a njihovo sudjelovanje u donošenju odluka i uključivanje u turističke aktivnosti je ključno. Umjetnici i kulturni djelatnici su duša Grožnjana. Potrebno je stvoriti im još bolje uvjete za rad i stvaranje, te promovirati njihova djela. Poduzetnici (ugostitelji, trgovci suvenirima i drugi poduzetnici) trebaju biti podržani u razvoju kvalitetnih usluga i proizvoda, a turističke agencije i vodiči poticani, jer su oni prvi dojam turista o destinaciji.

Razvoj turizma u Općini Grožnjan - Grisignana treba biti održiv i usmjeren na očuvanje njegove autentičnosti. Kroz suradnju svih dionika moguće je stvoriti još atraktivniju destinaciju koja će privlačiti sve više posjetitelja.

Primjeri zajedničke suradnje kroz stvaranje turističkih proizvoda i promocija destinacije kao cjeline:

- organizacija međunarodnih umjetničkih kolonija, jazz festivala, festivala tradicionalnih istarskih jela,
- razvoj mreže staza koje povezuju Grožnjan s okolnim naseljima i atrakcijama,
- organizacija radionica za djecu i odrasle s fokusom na umjetnost, kulturu i prirodu,
- razvoj ponude domaćih proizvoda i organizacija kušanja vina i maslinova ulja.

7. POPIS PROJEKATA

Plan upravljanja destinacijom kao svoj sastavni dio sadrži popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije te popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije.

7.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti

Obnova stare uljare u Završju			
OPIS PROJEKTA	Projekt podrazumijeva obnovu i uređenje stare uljare te njeno stavljanje u funkciju kao izložbeno-muzejski prostor. Nakon uređenja muzejski prostor služio bi za sustavno prikupljanje predmeta vezanih za maslinarstvo, njihovo čuvanje, muzeološku obradu, stručno i znanstveno proučavanje i izlaganje.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Restauracijom i oplemenjivanjem ovog lokaliteta čuva se kulturna baština i povijesni prikaz života toga kraja, tradicija i identitet, uz istovremeno obogaćenje turističke ponude. Obnovljena uljara svojim izgledom i funkcijom mora biti prilagođena i pristupačna svim profilima korisnika i posjetitelja.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Završje
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• obnovljena zgrada uljare • uređen i opremljen izložbeno-muzejski prostor		
VRIJEDNOST PROJEKTA	200.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Obnova starog mlina kod ponora Butori i uspostava izletišta	
OPIS PROJEKTA	Prva faza projekta sastoji se od obnove krovišta starog mlina koji nije u funkciji te uređenja dijela unutarnjeg i vanjskog postrojenja, a osobito preusmjeravanje vodotoka potoka u nekadašnje korito koje je još sačuvano. Druga faza projekta se odnosi na uređenje mlina radi turističke valorizacije i prezentacije javnosti. Sve s ciljem očuvanja dijela arhitektonskog nasljeđa i prezentacije tradicionalnih zanata Grožnjanštine.
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	S obzirom na to da vraćanje prvotne funkcije mlina nije ekonomski isplativa opcija projektom se mlin kod ponora Butori obnavlja radi prezentacije kulturne baštine Općine

	Grožnjan – Grisignana. Obnovljen mlin time postaje dio javne turističke infrastrukture namijenjen širokom profilu posjetitelja, posebice djece vrtićke i školske dobi. Mlin će, uz ponor koji je već privlačan turistički sadržaj i prirodna atrakcija koja se posjećuje tijekom cijele godine, zaokružiti priču tog kraja i privući dodatne posjetitelje.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Šterna, kod ponora Butori
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• obnovljeno krovište • uređena postrojenja mlina • preusmjeren vodotok • uređena i opremljena unutrašnjost mlina		
VRIJEDNOST PROJEKTA	200.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Razvoj specifičnog proizvoda vjerskog turizma na području Općine Grožnjan – Grisignana, II. faza	
OPIS PROJEKTA	Projektom će se realizirati mapiranje baštine – odredit će se glavne točke sakralne i kulturne baštine na terenu te će se osmisliti duhovno-kulturni turistički proizvod destinacije. Osmislit će se posebni paket aranžmani koji će ići u smjeru glavnih točaka i ponude za sve skupine posjetitelja destinacije, od hodočasnika do turista. Izradit će se web stranica projekta Vjerskog turizma na području Općine Grožnjan - Grisignana koja će uključivati i ponudu paket aranžmana koji će se osmisliti. Stranica će biti na hrvatskom, talijanskom, engleskom i njemačkom jeziku te će se izvršiti fotografiranje baštine. Osmislit će se i pješačka ruta koja će povezivati glavne točke sakralne baštine s turističkim sadržajima te će se izraditi Marketinška strategija za promociju novog turističkog proizvoda.
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt razvoja vjerskog turizma koristit će se u promociji putem različitih marketinških kanala te će pridonijeti razvoju i promociji turističke ponude Općine Grožnjan - Grisignana. U realizaciji projekta će se koristiti inovativna rješenja koja će pridonijeti realizaciji kvalitetnih vizualnih rješenja za korištenje u promotivne svrhe. Održivost i sigurnost destinacije postići će se na način da će se nuditi tokom cijele godine. Podići će konkurentnost destinacije, jer u blizini nema ponude sličnih

	karakteristika.		
NOSITELJ PROVEDBE	• TZO Grožnjan – Grisignana • Općina Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan – Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2027.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• osmišljen novi turistički proizvod vjerskog turizma • izrađena web stranica • osmišljena knjižica u digitalnom obliku • izrađena Marketing strategija		
VRIJEDNOST PROJEKTA	20.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Nastavak projekta „Grožnjan grad umjetnika“	
OPIS PROJEKTA	Projekt se odnosi na organizaciju raznih događaja i daljnju izgradnju reputacije i prepoznatljivosti Grožnjana kao Grada umjetnika koja je počela 1965. godine kada je pokrenut projekt revitalizacije napuštenog grada Grožnjana. Grožnjan je status grada umjetnika stekao zahvaljujući brojnim umjetničkim događajima i umjetnicima koji su tu došli živjeti i djelovati. Svake godine početkom svibnja grožnjanske uličice i trgovi pretvaraju se u pravu umjetničku košnicu: otvaraju se ljetne muzičke akademije za mlade, likovne, plesne i dramske radionice, radionice mirovnog aktivizma pod vodstvom poznatih stručnjaka, pedagoga i umjetnika. U tih nekoliko ljetnih mjeseci Grožnjan diše i živi za umjetnost, labirint njegovih uličica i brojni kulturno povijesni spomenici postaju jedna velika pozornica kulturno-zabavnog života. U Grožnjanu je centar Hrvatske glazbene mladeži koja svojim radom oplemenjuje to povijesno mjestašce kao međunarodni kulturni centar i svjetski centar susreta mladih. Brojni su likovni umjetnici i kulturnjaci okupljeni oko tzv. grožnjanskog likovnog kruga, ali i gradske galerije Fonticus koja je u posljednjem desetljeću postala profesionalni izložbeni prostor. Tu je, među ostalim, aktivna i Imaginarna filmska akademija, nevladina i neprofitna organizacija osnovana 1955. godine koja okuplja kazališne, televizijske i filmske stručnjake koji se zalažu za afirmaciju dramske umjetnosti u Hrvatskoj i inozemstvu.
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Ova tradicija i imidž Grožnjana su okosnica turističke ponude i jamče prepoznatljivost i atraktivnost u širim razmjerima. Konstantna ulaganja i inovativnost su nužnost za održavanje i daljnji razvoj u istom smjeru.

NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • Gradska galerija Fonticus • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Grožnjan
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Realizirani razni događaji lokalnog i regionalnog značaja • Realizirani razni događaji međunarodnog značaja • Realizirane razne izložbe u Gradskoj galeriji		
VRIJEDNOST PROJEKTA	50.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Revitalizacija i turistička valorizacija Kostanjice, Šterne i Završja			
OPIS PROJEKTA	Projektom će se očistiti, urediti i revitalizirati značajniji kulturni objekti te javne površine u naseljima Kostanjica, Šterna i Završje, prvenstveno zbog sigurnosti lokalnog stanovništva i posjetitelja. Daljnja valorizacija naselja predstavlja osmišljavanje turističkih sadržaja te promoviranje s ciljem revitalizacije.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Dio projekta će se provoditi zbog sigurnosti lokalnog stanovništva i posjetitelja, jer pojedini objekti/dijelovi predmetnih naselja nisu statički sigurni. Drugi dio projekta će se provesti radi zadovoljstva lokalnog stanovništva i posjetitelja, jer će uređenost naselja stvoriti bolji doživljaj.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Kostanjica, Šterna i Završje
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• očišćeni kulturni objekti • očišćene i uređene javne površine • turistički valorizirana naselja		
VRIJEDNOST PROJEKTA	50.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Arheološka istraživanja na području Sv. Križa			
OPIS PROJEKTA	U suradnji s Arheološkim muzejom Istre pristupit će se revaloriziranju i revitaliziranju arheološkog nalazišta Sv. Križ – Barčanegla, kako bi se prikupilo što više podataka o prošlosti tog dijela Općine Grožnjan – Grisignana. Nakon završetka arheoloških istraživanja područje će uz određene mjere postati atraktivni turistički sadržaj koji će upotpuniti doživljaj Završja.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Arheološkim istraživanjem ovog lokaliteta štiti se i čuva kulturna baština i povijesni prikaz života toga kraja, tradicija i identitet, uz istovremenu prezentaciju široj javnosti. Dodatnu vrijednost projektu daje mogućnost korištenja lokaliteta u turističke svrhe.		
NOSITELJ PROVEDBE	• TZO Grožnjan – Grisignana • Općina Grožnjan – Grisignana • Arheološki muzej Istre	LOKACIJA PROVEDBE	Sv. Križ, Završje
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2028.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• obavljena arheološka istraživanja • dokumentiran tijek i rezultati istraživanja • zaštićeno arheološko nalazište • promoviran arheološki lokalitet		
VRIJEDNOST PROJEKTA	90.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Obnova zvonika u Grožnjanu i uspostava vidikovca			
OPIS PROJEKTA	Zvonik župne crkve u Grožnjanu visok je 36 m i kao takav najviša točka Grožnjana s koje se pruža nezaboravna panorama na 360 stupnjeva na veliki dio sjevero-zapadne Istre. Realizacijom ovog projekta potencijal zvonika kao vidikovca se stavlja u funkciju turističke ponude. Da bi posjetitelji mogli sigurno stići do vrha zvonika potrebni su određeni konstruktivni zahvati kao i rekonstrukcija i proširenje otvora u podu lođe. Uz to, bifore zvonika je potrebno zatvoriti zaštitnom mrežom i ograditi radi sigurnosti posjetitelja.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Trenutno nedovoljno siguran za posjete, ovim projektom će zvonik u Grožnjanu postati vidikovac i jedna od najposjećenijih atrakcija na Grožnjanštini. Posjetiteljima će pružiti mogućnost upoznavanja Grožnjana odozgo i istraživanja svih krovova i vijugavih uličica. Uspostavom naplate ulaza povećat će se prihodi jednodnevnih posjetitelja kojih u sezoni svakodnevno ima puno u Grožnjanu.		
NOSITELJ PROVEDBE	• TZO	LOKACIJA PROVEDBE	Grožnjan

	• Grožnjan – Grisignana • Općina Grožnjan – Grisignana		
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2026.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• uređeno stepenište zvonika • zaštićeni otvori zvonika • uspostavljan sustav za naplatu i praćenje ulaza		
VRIJEDNOST PROJEKTA	50.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Valorizacije doline rijeke Mirne uz revitalizaciju luke Bastia			
OPIS PROJEKTA	Grožnjanska antička luka Bastia nalazila se 10-ak kilometara uzvodno od ušća rijeke Mirne zbog čega se Grožnjan sve do 19. st. smatrao lučkim gradom. S obzirom na to da danas nema vidljivih tragova postojanja luke cilj je ovim projektom revitalizirati luku na figurativan način te tako očuvati i promicati pomorsko kulturno nasljeđe Općine Grožnjan - Grisignana. Projekt podrazumijeva uređenje šetnice uz rijeku Mirnu s povremenim malim odmorištima i infomativnim pločama koje tematski i sadržajno prate povijest luke Bastia.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Revitalizacija luke Bastia uređenjem šetnice s popratnim sadržajima planira se radi prezentacije kulturne baštine Općine Grožnjan – Grisignana te dodatne turističke valorizacije doline rijeke Mirne. Šetnica, kao sastavnica javne turističke infrastrukture Općine, je namijenjena širokom profilu posjetitelja te ima i edukativni aspekt. U dolinu Mirne će privući posjetitelje koji žele uživati u ovoj privlačnoj prirodnoj atrakciji cijele godine.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Dolina rijeke Mirne
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2027.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• uređena šetnica • uređena i opremljena odmorišta		
VRIJEDNOST PROJEKTA	200.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Nastavak projekta „Piski – Istarska pustinja“ uređenjem pristupnog puta i opremanjem odmorišta			
OPIS PROJEKTA	Ovaj jedinstveni fenomen pješčanih dina kod naselja Šterna danas je nezaobilazna atrakcija sjeverozapadne Istre, idealna za male i velike istraživače. Do lokacije se dolazi puteljkom uz potok Šterna, ali je put uzak i teže prohodan zbog vegetacije. Navedenim projektom planira se očistiti i urediti put do pješčanih dina, ali i urediti odmorište sa stolom i klupama za odmor, kantom za otpad i informativnom pločom s informacijama o lokalitetu.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Lakša dostupnost ove atrakcije će pozitivno utjecati na ukupan dojam kod posjetitelja, a s uređenim odmorištem će se dulje zadržati na lokaciji.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Šterna, Piski
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2026.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• očišćen i lako prohodan put • uređeno i opremljeno odmorište		
VRIJEDNOST PROJEKTA	50.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Izrada elaborata te izrada i postavljanje turističke signalizacije na području šume Kornarija			
OPIS PROJEKTA	Šuma Kornarija najpoznatija je šuma sjeverozapadne Istre koja se prostire na površini od 160 ha, a štiti odredbama Prostornog plana Istarske županije kao park šuma, s obzirom na to da ne postoji drugi akt o proglašenju zaštite. S ciljem dodatne turističke valorizacije šume Kornarija planira se izrada elaborata turističke signalizacije na temelju kojeg bi se izradila i postavila odgovarajuća signalizacija kako bi se podigla kvaliteta informiranja turista.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Nova turistička signalizacija obogatit će postojeću turističku infrastrukturu Općine Grožnjan – Grisignana. Prilikom izrade signalizacije važnu ulogu ima prilagođavanje iste svim profilima korisnika i posjetitelja. Realizacijom projekta još će jedna turistička atrakcija Općine dobiti na važnosti, bit će vidljivija te će ju moći posjetiti još veći broj turista, a svakako će pridonijeti i zaštiti bioraznolikosti šume. Signalizacija će posjetitelje jasno voditi kroz šumu te ih upućivati na pravilno ponašanje tijekom boravka u šumi.		
NOSITELJ PROVEDBE	• TZO	LOKACIJA PROVEDBE	Šuma Kornarija

	Grožnjan – Grisignana		
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2025.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• izrađen elaborat turističke signalizacije • izrađena turistička signalizacija • montirana turistička signalizacija		
VRIJEDNOST PROJEKTA	135.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Istraživanje i uređenje špilje Vrnjak			
OPIS PROJEKTA	Projekt se planira realizirati u dvije faze: jedna obuhvaća obavljanje stručnog istraživanja špilje Vrnjak radi njene valorizacije i zaštite, a druga faza podrazumijeva uređenje okoliša oko špilje, tj. raščišćavanje terena, odvoz glomaznog otpada, uređenje puta do špilje i malog odmorišta. Planirano je i postavljanje turističke signalizacije. Kasnije bi se na ovaj način mogle revitalizirati i otvoriti za javnost i druge špilje na području Općine Grožnjan – Grisignana.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Primarni cilj projekta istraživanja i uređenja špilje Vrnjak je njena zaštita, dok je sekundarni cilj korištenje špilje i njenog okruženja u svrhu kreiranja cjelovitog turističkog proizvoda. Ovim projektom se uređuje sekundarna turistička infrastruktura te čuvaju prirodni resursi i staništa Općine Grožnjan – Grisignana.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Makovci
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2028.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• izrađena stručna studija • očišćen okoliš špilje • uređen put do špilje • uređeno i opremljeno odmorište • montirana turistička signalizacija		
VRIJEDNOST PROJEKTA	100.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Uspostava sustava turističke signalizacije	
OPIS PROJEKTA	Turistička signalizacija se postavlja radi obavještavanja o kulturnim, povijesnim, prirodnim i turističkim znamenitostima te ostalim objektima i sadržajima u destinaciji. Za područje

	Općine Grožnjan – Grisignana je nužna prilagodba dijela turističke signalizacije za korisnike s posebnim potrebama, posebice one signalizacije u naseljima. Isto tako, s uređenjem novih turističkih atrakcija pojavit će se potreba za izradom nove turističke signalizacije.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt predstavlja još jedno ulaganje u javnu turističku infrastrukturu destinacije. Uz obraćanje pažnje na funkcionalnost i estetiku same signalizacije bitno je prilagoditi ju osobama s invaliditetom radi poboljšanja pristupačnosti destinacije. Novi dizajn turističke signalizacije u starogradskim jezgrama će pomoći posjetiteljima u snalaženju mjestom i time utjecati na ukupan dojam destinacije.		
NOSITELJ PROVEDBE	• TZO Grožnjan - Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan - Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• izrađena nova turistička signalizacija • montirana nova turistička signalizacija • zamijenjen dio postojeće turističke signalizacije		
VRIJEDNOST PROJEKTA	15.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Uređenje i opremanje kamp odmorišta u Grožnjanu			
OPIS PROJEKTA	Kamp je jedan od najpopularnijih oblika smještaja u Hrvatskoj, a to potvrđuje brojka od 23% ostvarenih noćenja u kampovima u turističkom prometu 2023. godine. Na području Općine Grožnjan – Grisignana ne postoji uređen kamp ili kamp odmorište, ali postoji potreba za istim. Ovim projektom bi se dio javnog parkirališta kod groblja sv. Nikole u Grožnjanu prenamijenio i uredio kao malo kamp odmorište koje kvalitetom odgovara europskim kriterijima.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Grožnjan kampistima nudi mir, individualnost i privatnost tijekom cijele godine, a istovremeno omogućuje uživanje u mnogobrojnim atrakcijama i sadržajima. Kampisti često putuju sa svojim biciklima i tijekom svog boravka mogu istraživati prirodne i kulturne ljepote Općine, ali i šireg područja, jer je Grožnjan idealna polazišna točka za dnevne izlete. Uređeno kamp odmorište pozitivno će utjecati na smanjenje sezonalnosti i povećanje zadovoljstva turista te lokalnog stanovništva.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • privatni investitor	LOKACIJA PROVEDBE	Grožnjan

POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• uređena kamp mjesta • uređen i opremljen prateći objekt • izvedeni priključci električne energije i pitke vode		
VRIJEDNOST PROJEKTA	500.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	EU fondovi / privatni investitor
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Projekt unificiranja reklamnog materijala u starogradskoj jezgri			
OPIS PROJEKTA	Ovaj projekt ujedno predstavlja mjeru komunalnog uređenja starogradske jezgre Grožnjana, a planira se zbog netipiziranih, međusobno nepovezanih i neusklađenih reklamnih rješenja trenutno u upotrebi. Starogradska jezgra zaštićeni je spomenik kulture i pojedini elementi urbane opreme, osim što estetski nagrđuju spomenike, zadiru i u samu strukturu spomenika što je neprihvatljivo.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Osim pozitivnog utjecaja na samu estetiku starogradske jezgre, ovim projektom se čuva kulturna baština te joj se daje dodatna vrijednost. Realizacijom će se postići pomak ka stvaranju pristupačnije destinacije, jer će novi reklamni materijala biti prilagođeni ranjivim skupinama društva.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Grožnjan
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2027.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• izrađen elaborat / upute / pravilnik • izrađeni novi reklamni materijali • montirani novi reklamni materijali		
VRIJEDNOST PROJEKTA	10.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Održavanje i opremanje biciklističko-pješačke staze Parenzana	
OPIS PROJEKTA	Jedna od najpoznatijih turističkih atrakcija u Istri, Parenzana, iziskuje provođenje redovitih aktivnosti održavanja što ne podrazumijeva samo košnju i sječu vegetacije već i nasipavanje podloge te popravak opreme ili nabavu nove.
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Upravo je Parenzana zaslužna za veliki broj jednodnevnih posjetitelja na području Općine Grožnjan – Grisignana, ali je i vrlo zanimljiva onima koji za nju nisu nikad čuli. Mnogi se cikloturisti zaustave u Grožnjanu tijekom svoje vožnje Parenzanom, jer se Grožnjan nalazi gotovo na polovici puta

	hrvatskog dijela trase. Održavanje staze važno je kako bi se održalo zadovoljstvo turista, jer zadovoljni turisti se vraćaju u destinaciju.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan - Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• pokošena vegetacija • nasipana podloga • popravljena prateća oprema • nabavljena nova prateća oprema		
VRIJEDNOST PROJEKTA	30.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / Istarska županija
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Razvoj sportskog turizma na području Općine Grožnjan – Grisignana izgradnjom, uređenjem i opremanjem sportskih objekata i infrastrukture			
OPIS PROJEKTA	Sport je važan sadržaj za lokalno stanovništvo i turiste dok borave u destinaciji. S ciljem osiguravanja adekvatnih i sigurnih uvjeta za sve koji se bave sportom i gledatelje potrebno je sportske objekte i infrastrukturu redovno održavati.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projektima izgradnje, uređenja i opremanja sportskih objekata i infrastrukture ulaže se u turističku infrastrukturu, potiče se daljnji razvoj sporta kao i drugih društvenih i kulturnih sadržaja koji su dostupni lokalnom stanovništvu i posjetiteljima na javnim sportskim građevinama.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan – Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• izgrađeni sportski objekti i infrastruktura • uređeni sportski objekti i infrastruktura • opremljeni sportski objekti i infrastruktura		
VRIJEDNOST PROJEKTA	30.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Uređenje, održavanje i opremanje biciklističkih staza u Općini Grožnjan – Grisignana			
OPIS PROJEKTA	Zbog umjerene klime cikloturisti su aktivni tijekom cijele godine stoga je potrebno kontinuirano održavati i uređivati postojeće staze, ali i raditi na proširenju mreže biciklističkih staza kao i na dodatnom opremanju istih (uređenje manjih odmorišta, postavljanje stalaka za bicikle, postavljanje servisnih stanica).		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Biciklističke staze predstavljaju primarnu turističku infrastrukturu i vrlo su bitne za svaku turističku destinaciju. Zadovoljstvo cikloturista ovisi o stanju staza i popratnim sadržajima stoga je važno kontinuirano ulagati u biciklističke staze. Ujedno, svaka nova staza nadopunjuje bogati sportsko-rekreativni proizvod Općine Grožnjan – Grisignana (uz Parenzanu i Bike park).		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana • BBK Grožnjan	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan – Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• pokošena vegetacija • popravljena prateća oprema • nabavljena nova prateća oprema		
VRIJEDNOST PROJEKTA	50.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Uređenje, održavanje i opremanje pješačkih staza i šetnica u Općini Grožnjan – Grisignana	
OPIS PROJEKTA	Za razliku od biciklističkih staza, pješačke staze nisu toliko razvijene na području Općine Grožnjan – Grisignana stoga je potrebno planirati nove pješačke staze i šetnice. Staze trebaju biti umrežene, obilježene i promovirane kako bi korisnici upoznali prirodne specifičnosti i lokalne zanimljivosti Grožnjanštine. Neizostavna je i prateća oprema u obliku manjih odmorišta s klupama i kantama za otpad, kao i rasvjete na frekventnim šetnicama.
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Pješačke staze i šetnice predstavljaju izvrstan turistički sadržaj za upoznavanje destinacije. Razina njihove uređenosti i atraktivnost izravno utječe na zadovoljstvo samih korisnika. One predstavljaju dodatan rekreacijski sadržaj, a prilikom planiranja novih staza potrebno je planirati ih da budu pristupačne za ranjive skupine korisnika i posjetitelja.

NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan – Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• održavane postojeće šetnice • uređene nove pješačke staze • opremljene nove pješačke staze i šetnice		
VRIJEDNOST PROJEKTA	50.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Uređenje penjališta Ponte Porton			
OPIS PROJEKTA	Projektom se planira urediti penjalište za slobodno penjanje na prirodnoj stijeni u blizini Ponte Portona. Potrebno je pristup stijeni očistiti od raslinja i urediti smjerove za penjanje na način da se montira oprema za osiguravanje od padova. Nakon uređenja penjališta pristupit će se uređenju malog odmorišta s klupom i kantom za otpad.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt uređenja penjališta Ponte Porton je prvi takav na području Općine Grožnjan – Grisignana. Realizirat će se na području gdje se samoinicijativno okupljaju penjači stoga je važno omogućiti im sigurno penjanje. Odličan je izbor za posjetitelje koji se žele okušati u aktivnom turizmu i u destinaciju će privući novi profil posjetitelja.		
NOSITELJ PROVEDBE	• TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Ponte Porton
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2027.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• uređen pristup stijeni • montirana oprema za osiguravanje od padova • uređeno odmorište		
VRIJEDNOST PROJEKTA	20.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Sajam autohtonih proizvoda i starih običaja i zanata	
OPIS PROJEKTA	Sajam autohtonih proizvoda i starih običaja i zanata posvećen je promicanju bogate kulturne baštine, tradicije i umijeća te promociji, zaštiti i prepoznatljivosti tradicionalnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda područja Općine Grožnjan – Grisignana. Organizira se s ciljem jačanja proizvodnje lokalnih, tradicionalnih i ekoloških proizvoda te

	poticanja svijesti o važnosti očuvanja kulturnog identiteta i tradicije. Kroz kontinuirani razvoj sadržaja, želi se pružiti inspirativno iskustvo koje će poticati razmjenu ideja, podržavati lokalnu zajednicu i promicati kvalitetu i tradiciju.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Ovom prezentacijom domaćih proizvođača razvija se proizvodnja lokalnih proizvoda te potiče lokalno stanovništvo i posjetitelje na kupnju lokalnog i izravno povezivanje s proizvođačima. Sajam kao održivi smjer razvoja gospodarstva od Grožnjana čini prepoznatljivo odredište na kojem se susreću mali proizvođači rukotvorina, autohtonih proizvoda, suvenira te mjesto za otkrivanje i očuvanje bogatog kulturnog nasljeđa kroz brojne aktivnosti i prezentacije starih običaja i zanata.		
NOSITELJ PROVEDBE	• TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Grožnjan
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• održan sajam autohtonih proizvoda • održane pojedine aktivnosti i prezentacije starih običaja i zanata		
VRIJEDNOST PROJEKTA	10.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Projekt valorizacije enogastronomske ponude Općine Grožnjan - Grisignana	
OPIS PROJEKTA	Enogastronomija postaje sve važniji motiv turističke potražnje, a Općina Grožnjan - Grisignana ima bogatstvo resursa i tradicije koje mogu privući turiste i pružiti im jedinstvena gastronomska iskustva. Grožnjanština je poznata po tradiciji uzgoja grožđa i maslina te proizvodnje vina i maslinovog ulja koja postaju sve važniji element gastronomske ponude. Danas turisti žele kroz hranu upoznati destinaciju i traže autentična iskustva koja im se mogu ponuditi poput degustacija vina i maslinovog ulja i upoznavanja s tradicionalnim metodama proizvodnje. Konzumacija lokalnih specijaliteta povezuje turiste s kulturom domaćina te ga upoznaje s kulturnim vrijednostima destinacije. Da bi se privukli posjetitelji i pružila jedinstvena kulinarska iskustva, bitno je stvoriti jedinstvene obroke, poput večera od farme do stola, degustacija vina i tečajeva kuhanja. Ta iskustva ne samo da prikazuju tradicionalnu kuhinju Grožnjanštine, već i pružaju priliku posjetiteljima da se susretnu s lokalnim poljoprivrednicima, vinogradarima i ugostiteljima. Također, važno je osigurati pristupačne edukacijske programe poput radionica, tečajeva i predavanja o gastronomiji, vinskoj kulturi i lokalnim proizvodima. Ovi programi trebaju biti pristupačni

	svim stanovnicima, uključujući ugostitelje, poljoprivrednike i lokalno stanovništvo koje može aktivno sudjelovati u promociji i podržavanju lokalnih proizvoda.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	U cilju očuvanja lokalne tradicije i održivog razvoja sve se veća pažnja usmjerava na razvoj enogastronomskog turizma te privlačenje turista zainteresiranih za autentična iskustva. Projektom valorizacije enogastronomske ponude Općine Grožnjan – Grisignana turisti se daje jedinstveno iskustvo upoznavanja s lokalnom kulturom i atrakcijama uz priliku kušanja lokalne hrane, maslinovog ulja i vina.		
NOSITELJ PROVEDBE	• TZO Grožnjan – Grisignana • Općina Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan – Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2028.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• organizirani edukacijski programi • organizirani tečajevi kuhanja • organizirane degustacije vina i maslinovog ulja • organizirane tematske večeri		
VRIJEDNOST PROJEKTA	10.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Organizacija edukacija za turističke poslovne subjekte			
OPIS PROJEKTA	U razvoj turističke destinacije potrebno je uključiti i stjecanje i usavršavanje novih znanja i vještina svih dionika turizma i njihovu primjenu u turističkoj ponudi. Sadržajno tematizirani edukacije s naglaskom na praktičnom dijelu vrlo su bitne za prepoznavanje aktualnih potreba tržišta na kojem je Grožnjan prisutan. Dodatan poticaj za sudjelovanje je činjenica da će edukacije biti besplatne i dostupne svim dionicima turističke ponude Općine Grožnjan – Grisignana.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Cilj organizacije edukacija jest podizanje razine znanja i vještina turističkih poslovnih subjekata koji će novostečena znanja moći implementirati u svoje poslovanje i podići razinu usluge. Time će utjecati na opći dojam i zadovoljstvo gostiju i stvoriti preduvjete za jačanje glavne te pred i posezone.		
NOSITELJ PROVEDBE	• TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan – Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	kontinuirano
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• organizirani edukacijski programi • sudjelovanje djelatnika TZO Grožnjan – Grisignana na		

	edukacijama		
VRIJEDNOST PROJEKTA	2.000,00 € godišnje	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Smanjenje svjetlosnog zagađenja primjenom ekološke rasvjete u Općini Grožnjan – Grisignana			
OPIS PROJEKTA	Projekt podrazumijeva zamjenu postojećih žarulja urbane rasvjete u Grožnjanu i Završju te reflektorske rasvjete u Općini s LED žaruljama koje troše manje električne energije u odnosu na klasične, a sve s ciljem smanjenja svjetlosnog onečišćenja te potrošnje električne energije, kao i smanjenja emisija stakleničkih i drugih štetnih plinova u okoliš.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Javna rasvjeta izvedena u LED tehnologiji, svojim dizajnom i korištenjem usmjerivača svjetlosnog snopa ne emitiraju UV i IR zrake, smanjuju emisije stakleničkih i drugih štetnih plinova u okoliš, ne generiraju toplinu što sve doprinosi očuvanju biološke raznolikosti Općine Grožnjan – Grisignana.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan - Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan - Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2027.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• izrađena projektna dokumentacija • montirana urbana rasvjeta • montirana reflektorska rasvjeta		
VRIJEDNOST PROJEKTA	100.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

Razvoj zelene infrastrukture krajobraznim uređenjem Grožnjana, Kostanjice, Šterne i Završja	
OPIS PROJEKTA	Projektom se podrazumijeva povećanje površina pod krošnjama sadnjom stabala, drvoreda te spajanje postojećih zelenih površina šetnicama. Također, uključeno je i ozelenjivanje javnih parkirališta, parkova i mjesta javnih okupljanja, kao i sadnja drvoreda i grmlja uz prometnice i biciklističke i pješačke staze.
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Realizacijom ovog projekta povećava se otpornost destinacije prema klimatskim promjenama, odnosno smanjuje se ranjivost prirodnih sustava i društva na negativne utjecaje klimatskih promjena. Također, sadnjom stabala doprinosi se provedbi Akcijskog plana Vlade Republike Hrvatske o sadnji dodatnih stabala za kompenzaciju emisija automobilskih

	turističkih posjeta.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Grožnjan, Šterna, Kostanjica i Završje
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2028.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• povećanje površina pod krošnjama • povećanje ozelenjenih površina javnih parkirališta, parkova i mjesta javnih okupljanja		
VRIJEDNOST PROJEKTA	300.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Edukacija o klimatskim promjenama za djecu i mlade			
OPIS PROJEKTA	S obzirom na to da su klimatske promjene ozbiljna i značajna pojava koja neće nestati, važno je ovu temu približiti široj javnosti, a posebice djeci i mladima.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Svrha ovog projekta je putem edukacije djecu i mlade informirati o klimatskim promjenama, educirati ih, zainteresirati i aktivirati za promjene.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan – Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2025.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• održana edukacija		
VRIJEDNOST PROJEKTA	5.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	NE		

7.2. Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije

Obnova Kaštela Contarini u Završju uz uspostavu posjetiteljskog centra	
OPIS PROJEKTA	Smješten do crkve Blažene Djevice Marije sv. Krunice i zvonika Kaštel Contarini je sagrađen još u 11. stoljeću, a fasada na objektu je originalna. Sastoji se od dijela u kojem se stanovalo i gospodarskih zgrada koje okružuju dvorište. Plan obnove, a riječ je o dugogodišnjem procesu, predviđa pretvaranje kaštela u multimedijalni, kulturni i muzejski centar za posjetitelje.
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Obnovom i oplemenjivanjem ovog objekta čuva se kulturna baština uz istovremeno obogaćenje turističke ponude. Obnovljena zgrada Kaštela Contarini zadržat će originalan vanjski izgled, dok će unutrašnjost svojim izgledom i opremom

	biti prilagođena turističkoj funkciji.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • TZO Grožnjan – Grisignana	LOKACIJA PROVEDBE	Završje
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• izrađena projektna dokumentacija • ishodovane sve dozvole • uređen objekt • uređen i opremljen posjetiteljski centar		
VRIJEDNOST PROJEKTA	1.000.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Obnova, uređenje i opremanje zgrada HGM-a u Grožnjanu			
OPIS PROJEKTA	Projektom je planirana obnova, uređenje i opremanje zgrada u kojima djeluje Hrvatska glazbena mladež u Grožnjanu kako bi se povećale infrastrukturne mogućnosti Grožnjana da postane nacionalni i međunarodni centar izvrsnosti u glazbi i povezivanju kulturnih djelatnosti s regionalnim i lokalnim razvojem. Infrastrukturna komponenta odnosi se na obnovu postojećih objekata u tu svrhu, dok se programska komponenta odnosi na djelatnosti HGM-a, uključujući promidžbu i informiranje, te povezanosti s djelatnostima zajednice.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Uređeni i opremljeni objekti HGM-a predstavljaju novi turistički sadržaj koji može poslužiti kao motiv dolaska turista, ali i razlog njihovog duljeg boravka u Grožnjanu. Služit će kao jezgra raznolikih i mnogobrojnih aktivnosti Hrvatske glazbene mladeži što će kao rezultat dati više aktivnosti za stanovništvo i turiste. Obnovljeni objekti će obogatit javnu turističku infrastrukturu Općine Grožnjan – Grisignana, a svojim izgledom i funkcijom moraju biti prilagođeni i pristupačni svim profilima korisnika i posjetitelja.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • HGM	LOKACIJA PROVEDBE	Grožnjan
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE	• izrađena projektna dokumentacija		

OSTVARENJA PROJEKTA	• ishodovane sve dozvole • obnovljeni objekti • uređen i opremljen Polivalentni centar		
VRIJEDNOST PROJEKTA	2.500.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		

Izgradnja golf igrališta Vrnjak			
OPIS PROJEKTA	Plan je izgradnjom dvaju golf igrališta na širem području Vrnjaka revitalizirati to napušteno ruralno naselje koje se nalazi 10-ak kilometara sjeverno od Grožnja. Ukupna površina zahvata iznosi otprilike 226 ha, od čega 6 ha čini površina naselja, a obnova uključuje revitalizaciju 30-ak napuštenih i devastiranih kuća. Vrnjak se odlikuje tradicionalnom arhitekturom, netaknutim prirodnim ljepotama i napuštenim terasastim poljoprivrednim površinama. Obnovom napuštenog naselja i izgradnjom golf igrališta sa smještajnim kapacitetima želi se obogatiti ponuda turističkog smještaja u Općini Grožnjan – Grisignana te oplemeniti turistička ponuda s novim, atraktivnim sadržajem visoke dodane vrijednosti.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Ovim projektom revitalizira se jedno napušteno naselje Općine Grožnjan - Grisignana te izgrađuje novo golf igralište na području sjeverne Istre gdje zaljubljenici u ovaj sport nemaju mogućnost igrati, jer golf igrališta ne postoje. Osim izgradnje nove turističke infrastruktute projekt golf igrališta Vrnjak će s obale, gdje već postoji nekolicina igrališta, privući turiste u Općinu Grožnjan – Grisignana koja će se promovirati i kroz rekreacijski i sportski turizam.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • privatni investitor	LOKACIJA PROVEDBE	Vrnjak
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• izrađene stručne podloge • izrađena projektna dokumentacija • ishodovane sve dozvole • izgrađena golf igrališta • obnovljeni i prenamijenjeni objekti • uređeni i opremljeni prateći i smještajni objekti		
VRIJEDNOST PROJEKTA	6.500.00,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	EU fondovi / privatni investitor
POTREBNA STUDIJSKA /	DA		

PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	

Bike park Grožnjan			
OPIS PROJEKTA	Projekt obuhvaća izgradnju zabavno-sportskog bike parka koji bi implementirao sadržaje za sve profile i uzraste stanovnika i turista - od dječjeg uzrasta (škola i popularizacija biciklizma), preko rekreativaca i turista do aktivnih natjecatelja u regularnim utrkama. Realizacijom projekta bi se stvorio specifičan turistički proizvod koji se uklapa u širi kontekst i lokaciju (trasa Parenzane) te promovira Grožnjan kao bike destinaciju.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Bike park je novi sadržaj javne turističke infrastrukture koji ujedno predstavlja novi turistički sadržaj za cikloturiste. Bike park može poslužiti kao motiv dolaska turista, ali i razlog njihovog duljeg boravka u Grožnjanu što će djelovati pozitivno na turistički promet.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Grožnjan – Grisignana • BBK Grožnjan	LOKACIJA PROVEDBE	Općina Grožnjan – Grisignana
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• izrađena projektna dokumentacija • ishodovane sve dozvole • izgrađen bike park • uređen i opremljen bike park		
VRIJEDNOST PROJEKTA	1.000.000,00 €	VLASTITA SREDSTVA / SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva / nacionalni fondovi / EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA / PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	DA		